

Univerzita Palackého v Olomouci
Právnická fakulta

Kristýna Vrbatová

Práva a povinnosti vlastníka kulturní památky
se zaměřením na péči o ni a její obnovu

Diplomová práce

Olomouc 2022

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma Práva a povinnosti vlastníka kulturní památky se zaměřením na péči o ni a její obnovu vypracovala samostatně a citovala jsem všechny použité zdroje. Dále prohlašuji, že vlastní text této práce včetně poznámek pod čarou má 147 175 znaků včetně mezer.

Ve Studénce dne 14. 7. 2022

.....
Kristýna Vrbatová

Mé poděkování patří vedoucí práce, paní JUDr. Monice Horákové, Ph.D., za odborné rady a trpělivost a mé rodině za neustálou podporu.

Obsah

Úvod	6
1. Vymezení pojmů	10
1. 1. Kulturní dědictví	10
1. 2. Památkový fond	10
1. 2. 1. Kulturní památka	10
1. 2. 2. Národní kulturní památka	12
1. 2. 3. Památkově chráněné území	12
1. 2. 3. 1. Památková rezervace	13
1. 2. 3. 2. Památková zóna	13
1. 3. Státní památková péče	14
1. 3. 1. Orgán státní památkové péče	15
1. 3. 1. 1. Závazné stanovisko dle zákona č. 500/2004 Sb., správní řád a závazné stanovisko dle zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči	15
1. 3. 1. 2. Odborná organizace státní památkové péče	16
1. 3. 2. Odborná organizace státní památkové péče	16
2. Péče o kulturní památku dle současné právní úpravy	18
2. 1. Práva a povinnosti vlastníka kulturní památky	18
2. 2. Nápravná opatření při neplnění povinností vlastníka kulturní památky	21
2. 3. Obnova kulturní památky	23
2. 4. Příspěvek na zachování a obnovu kulturní památky	31
2. 4. 1. Příspěvek z rozpočtu obce nebo kraje	32
2. 4. 2. Příspěvek ze státního rozpočtu	33
2. 4. 3. Následky neoprávněného použití příspěvku	34
3. Péče o kulturní památku dle připravované právní úpravy	35
3. 1. Úvod do Zákona o ochraně památkového fondu	35
3. 2. Práva a povinnosti vlastníka kulturní památky	36
3. 3. Práce na kulturní památce	38
4. Péče o kulturní památku dle právní úpravy Slovenské republiky	41
4. 1. Úvod do Zákona o ochrane pamiatkového fondu	41
4. 2. Práva a povinnosti vlastníka kulturní památky	42
4. 3. Obnova kulturní památky	43
4. 4. Pomoc státu a obce při obnově kulturní památky	45
5. Péče o kulturní památku dle právní úpravy Rakouské republiky	46

5. 1. Úvod do Zákona o ochraně památek	46
5. 2. Ochrana památky před zničením a změnou	47
5. 3. Povolení ke zničení či změně památky	47
5. 4. Příspěvek na zachování či změnu památky	48
6. Srovnání právních úprav	50
6. 1. Srovnání právní úpravy Zákona o státní památkové péči a připravované právní úpravy Zákona o ochraně památkového fondu	50
6. 1. 1. Dvojkolejnost systému	50
6. 1. 2. Práva a povinnosti vlastníka kulturní památky	51
6. 1. 3. Obnova a práce na kulturní památce	52
6. 2. Srovnání právní úpravy ochrany památek v České, Slovenské a Rakouské republice	54
7. Úvahy de lege ferenda	56
Závěr	59
Seznam použitých zdrojů	62
Shrnutí práce	69
Klíčová slova	69

Úvod

„Kulturní památky představují dědictví minulosti, vyjadřující naše hodnoty, náboženské přesvědčení, znalosti a tradice.“¹

Kulturní památky jsou součástí naší společné identity, a i když od doby, kdy za objekty památkové ochrany byly považovány veškeré statky s historickou hodnotou, v dobách dnešních seznamů a prohlášení, chrání Česká republika nepřeberné množství historických artefaktů. Jsme stát s rozsáhlou historií a současným trendem je zachovat doklady naší minulosti co možná nejvíce to bude možné.

Byť památky jako takové vznikají již tisíce let, jejich právní ochrana je oborem relativně mladým, ideově pramenícím v 15. století,² plně naplňujícím se až v posledních desetiletích. Památky, jako jedinečné doklady vývoje naší společnosti, musely přestát mnoho protivenství. I v ne příliš vzdálené historii jsme byli svědky jejich systematické přeměny na něco „účelnějšího“ než jsou ony samy,³ či dokonce jejich úmyslného ničení nejen ze strany soukromých, ale i veřejných subjektů.

Do nové etapy dějin Česká republika vstoupila v nelehkém postavení, mnoho kulturních památek se nacházelo ve velmi špatném, až havarijním technickém stavu, který by vyžadoval okamžitý zásah. Ten ovšem přišel málokdy.

Celá řada kulturních památek se dostala do soukromého vlastnictví, kdy s nimi jejich vlastníci nezacházeli úplně nejlépe či je přinejmenším ponechali svému osudu. Památky se tak nechráněné potýkaly s přírodními živly od větru až po povodně a nezvanými příčinlivými návštěvníky, kteří je pomalu ale jistě rozkrádali. V dnešní době proto v řadě případů není dostatečující, aby byla na památce vykonávána jen základní údržba, ale je nutná celková obnova znamenající náročný úkol a vysoké finanční náklady.

Nás všechny, nejen stát, ale i úředníky odborné organizace Národního památkového ústavu, pracovníky jednotlivých obecních úřadů obcí s rozšířenou působností a nejvíce samotné vlastníky konkrétních kulturních památek staví tato situace nezřídka kdy do obtížných pozic; neboť každý z mnou zmiňovaných se snaží hájit historické a kulturní

¹ BOHINC, Rado. Ardua prima via est. In: GUŠTIN, Mitja. NYPAN, Terje a kol. *Cultural heritage and legal aspects in Europe* [online]. Koper: University of Primorska, 2010. s. 5. Dostupné z: <https://ehhf.eu/wp-content/uploads/2020/11/Cultural-heritage-and-legal-aspects-in-Europe-BOOK.pdf>.

² HNILICA, Ondřej. KLEMPÍŘ, Martin. Proměny památkové péče. In: VOREL, Ivan. MANSFELD, Alena. *Člověk, stavba a územní plánování V*. Praha: Fakulta stavební ČVUT v Praze, 2011. s. 157 - 165.

³ Příkladem může být bývalá kulturní památka Moravskoslezského kraje, zámek v Polance nad Odrou, který byl v roce 1948 přebudován na JZD; zbořena byla barokní kaple sv. Archanděla Michaela, strženy ochozy v nádvoří, zazděna okna atd.

hodnoty v rámci svých možností. Právě tyto mantinely stojí často za zkomplikováním, zpomalením, v krajních případech až úplným selháním a resignací na realizaci zamýšlené činnosti.

V podmínkách dnešní České republiky, kdy je chráněno tolik objektů, že není možné, aby veškeré financoval stát, není jiné cesty, než spolupracovat s vlastníkem a snažit se situaci vidět i z jeho pohledu. V opačném případě bude řada památek, jejichž kulturní a historický význam není tak zřetelný jako třeba u zámku v Lednici nebo Květné zahrady v Kroměříži, dál chátrat, odsouzena k pomalému zániku.

Je důležité, aby vlastníci sami a zejména dobrovolně, za odborné pomoci správních orgánů, se rozhodli své kulturní památky udržovat, a pokud toto není dostatečné, obnovovat; jen tak zůstane naše kulturní dědictví nadále zachováno.

Nezbytným předpokladem existence systému ochrany památek je přítomnost odpovídajícího právního rámce, jeho schopnost se adaptovat pomocí novel na změny potřeb společnosti a vytvořit prostor pro diskuzi mezi dnes proti sobě stojícími stranami - vlastníkem a orgánem památkové péče.⁴

Bohužel, není výjimečnou ta situace, kdy vlastník kulturní památky nerozumí zákonným požadavkům, či si je mylně vyloží, případně dokonce ani neví, jak a kde své povinnosti uceleně nalézt; nezřídka se stane, že vlastník, nepochopí právní úpravu, obrátí se přímo na stavební úřad a začne s obnovou, přičemž i nevědomě vynechá nezbytný mezikrok před orgánem státní památkové péče.

K tomu se připojuje obecně vžitý odpor vlastníků kulturních památek vůči „památkářům“ a jejich požadavkům, kteří jako finančně nezainteresované osoby rozhodují jak o budoucím osudu památky, tak někdy i samotného vlastníka, neboť jak by téměř každý vlastník potvrdil, „*tíživost omezení vlastnického práva ve prospěch památkové péče se projeví až při vyčíslení nákladů na provedení konkrétních opatření*“.⁵ To vše může a v důsledku i vede ke ztrátám na našem kulturním dědictví.

Tato práce se bude zabírat zejména současným právním základem ochrany kulturních památek, zákonem České národní rady č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči (dále také „Zákon o státní památkové péči“ či „ZoSPP“), který jako zvláštní předpis již od roku 1988 upravuje mimo jiné také stěžejní postavení vlastníka kulturní památky. Zákon je již řadu let podrobován rozsáhlé kritice a od roku 2002 probíhá snaha o připravení adekvátní náhrady

⁴ Pozn. orgán památkové péče je zde pojímán obecně, bez ohledu na terminologii rozebranou v další části.

⁵ KOCOUREK, Tomáš. *Omezení vlastnického práva k pozemkům ve prospěch ochrany životního prostředí*. Praha: Leges, 2012. s. 168.

v podobě Zákona o ochraně památkového fondu a o změně zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů (dále také „Zákon o ochraně památkového fondu“).⁶ Okolo návrhu se ovšem již delší čas vedou diskuze o obsahu celé řady jeho ustanovení a poslední významnou událostí na poli jeho přípravy se stalo jeho zamítnutí Poslaneckou sněmovnou v 3. čtení.

Dáno historickými souvislostmi, Zákon o státní památkové péči byl základem nejen naší právní úpravy ochrany kulturních památek, ale i Slovenské republiky, která poměrně záhy uvedla v platnost zákon č. 49/2002 Z. z., o ochrane pamiatkového fondu (dále také „Zákon o ochrane pamiatkového fondu“), který nyní může slavit již dvacet let účinnosti. Všechny tři výše zmíněné předpisy mají společný inspirační zdroj v zákoně Rakouské republiky, BGBl. Nr. 533/1923, Bundesgesetz betreffend Beschränkungen in der Verfügung über Gegenstände von geschichtlicher, künstlerischer oder kultureller Bedeutung (dále také „Zákon o ochraně památek“ či „BGBl. Nr. 533/1923“), pocházejícího již z roku 1923, a právní úpravy jednotlivých zemí jsou si tak blízké, propojené celou řadou institutů.

Ve stínu výše uvedeného pokládám následující hypotézu: současná právní úprava ochrany kulturních památek v oblasti péče o ni a obnovy je nedostatečná; pro její budoucí znění by mohlo být prospěšné převzít vybrané prvky současné právní úpravy Rakouské a Slovenské republiky.

Pro podporu své hypotézy se v práci zaměřím na zodpovězení těchto výzkumných otázek:

- jaké právní problémy v oblasti péče o kulturní památku a její obnovy je možné nalézt v současné právní úpravě Zákona o státní památkové péči?
- přináší v této oblasti návrh Zákona o ochraně památkového fondu odpovídající právní rámec, který bude schopen efektivním způsobem poskytnout řešení doposud problematických aspektů současné právní úpravy?
- mohou instituty současné právní úpravy rakouského Zákona o ochraně památek a slovenského Zákona o ochrane pamiatkového fondu napomoci eliminovat nedostatky české právní úpravy?

Pro jejich zodpovězení ve své práci za využití deskriptivní metody představím práva a povinnosti vlastníka kulturní památky zejména při realizaci péče o ni a obnově v každém výše zmíněném právním předpise. Mým záměrem je vytvořit nejen ucelený pohled, jež by mohl napomoci i konkrétnímu vlastníku kulturní památky, který se rozhodl pro obnovu, pochopit

⁶ *Příprava nového památkového zákona* [online]. mkcr.cz [cit. 20 dubna 2022]. Dostupné z: <https://www.mkcr.cz/priprava-noveho-pamatkoveho-zakona-255.html>.

tuto složitou oblast práva, ale také upozornit na změny, které by nová právní úprava mohla přinést, případně také na vhodné a nevhodné instituty jednotlivých právních úprav pomocí metody komparativní.

V práci bych se rovněž ráda věnovala svým úvahám de lege ferenda v oblasti ochrany kulturních památek inspirovaných zahraniční právní úpravou, které by snad nejen zajistily další zachování kulturního dědictví, ale zároveň by přinesly úpravu, které by se vlastník památky nemusel obávat. Neboť je toto téma stále aktuální, v práci uvedu i několik reálných příkladů, které dokreslí někdy poněkud neutěšený stav aplikace Zákona o státní památkové péči.

Tato práce je zpracovávána ke stavu 30. 4. 2022.

1. Vymezení pojmů

1. 1. Kulturní dědictví

Zákon o státní památkové péči již ve svém § 1 odst. 1 stanoví, že „*stát chrání kulturní památky jako nedílnou součást kulturního dědictví*“. Pojem jako takový není normativně definován, vymezení je proto ponecháno nauce a praxi a jednotlivé pokusy o vymezení se mohou vzájemně lišit, stejně tak se mění i jeho obecné chápání v čase. Je možno říci, že jde o proměnlivý (zejména v důsledku vývoje společnosti) soubor věcí, které mohou být pro společnost historicky, umělecky či esteticky významné jak samy o sobě, tak pro svůj vztah k jinému významnému objektu či osobě.⁷ Některými autory je kulturní dědictví pojímáno jako pojem téměř synonymický ke kulturní památce s tím odlišením, že kulturní dědictví do sebe pojímá i nehmotné památky.⁸ V souvislosti s tímto je potřeba zmínit, že současná právní úprava dovoluje, aby se kulturní památkou stala pouze věc hmotná.⁹

1. 2. Památkový fond

Zákon o státní památkové péči pojem památkový fond výslovně nevymezuje, jedná se však o termín v současné době hojně používaný. V obecném chápání jsou pod něj zařazovány všechny historicky cenné předměty, stavby a areály na území České republiky a je považován za nositele národní a kulturní identity.¹⁰

Oproti tomu připravovaná právní úprava reflektuje současnou terminologii a zavádí jeho definici, předpokládá se tedy, že památkovým fondem budeme moci rozumět „*soubor kulturních památek, národních kulturních památek, památkových rezervací a památkových zón*“.¹¹

1. 2. 1. Kulturní památka

Kulturní památkou je movitá či nemovitá věc (příp. soubor věcí),¹² kterou za ni prohlásilo Ministerstvo kultury a která je „*významným dokladem historického vývoje, životního způsobu a prostředí společnosti od nejstarších dob do současnosti, jako projevy*

⁷ KRATOCHVÍLOVÁ, Jana. *Příručka nejen pro vlastníky kulturních památek*. Poděbrady: Město Poděbrady. 2017. s. 3. Dostupné z: http://www.mesto-podebrady.cz/assets/File.ashx?id_org=12349&id_dokumenty=24864.

⁸ HORÁČEK, Martin. *Úvod do památkové péče*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2015. s. 12.

⁹ ZÍDEK, Martin a kol. *Zákon o státní památkové péči: praktický komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2019. s. 5.

¹⁰ *Památkový fond* [online]. npu.cz [cit. 4. února 2021]. Dostupné z: <https://www.npu.cz/pamatkovy-fond>.

¹¹ § 2 odst. 1 zákona České národní rady č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů.

¹² Zákon dělí kulturní památky pouze na movité a nemovité, což je bezesporu nejdůležitějším druhem dělení věci. Existuje však i celá řada dalších možných způsobů dělení, které zákon explicitně neuvádí (např. záměrné, vzniklé za účelem připomínky určité události, a nezáměrné, jimž byla historická či umělecká hodnota přiznána až později).

*tvůrčích schopností a práce člověka z nejrůznějších oborů lidské činnosti, pro jejich hodnoty revoluční, historické, umělecké, vědecké a technické,¹³ nebo která má přímý vztah k významné osobnosti či osobnostem a historickým událostem“.*¹⁴ Pro prohlášení za kulturní památku je plně dostačující naplnění jednoho ze dvou kritérií stanovených zákonem.¹⁵ Špatný stav památky z hlediska jejího prohlášení není rozhodující.¹⁶

Zákonné vymezení vyžaduje, aby kulturní památka byla konstituována. Za kulturní památku tak nebude považován statek, který má pro společnost sebevětší historický, umělecký či jiný význam, pokud jeho status není verifikován státem.

Zákon dále umožňuje, aby za kulturní památku byla prohlášena jako celek stavba (nikoliv však pouze její část), která není samostatnou věcí, nebo soubor staveb.¹⁷ Taková památka se považuje za nemovitou kulturní památku.¹⁸

Připravovaná právní úprava pojímá za kulturní památku *„hmotný doklad lidské činnosti vzniklý v dějinném procesu kultivace světa, který je pramenem poznání, a je významný svou historickou, uměleckou, duchovní, architektonickou, uměleckořemeslnou, řemeslnou, technickou, urbanistickou anebo krajinnotvornou hodnotou, nebo je významným pozůstatkem lidského osídlení v minulosti, nebo se váže k významným osobnostem, událostem či společenskému životu a který je prohlášen za kulturní památku“.*¹⁹

Již současná právní úprava znamenala odklon od právní úpravy předcházející, která za kulturní památku v pochybnostech považovala každou věc, která naplňovala její znaky, až do okamžiku, kdy o ní bylo rozhodnuto orgánem památkové péče;²⁰ jí předešlé právní úpravy dokonce nevyžadovaly ani prohlášení.²¹ Z díkce připravovaného zákona je tak patrná tendence zákonodárce nadále postupně omezovat rozsah chápání ústředního pojmu zákona.

Národní památkový ústav, jakožto ústřední odborná organizace památkové péče, vede Ústřední seznam kulturních památek, plnící zejména funkci evidenční a informační,²² seznam nemovitých kulturních památek je veřejný, seznam movitých kulturních památek nikoliv.

¹³ Je tedy možné za kulturní památku prohlásit stavbu, aniž by bylo dokládáno autorství návrhu. Dále viz. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 14. 7. 2016, č. j. 9 As 133/2015 – 36.

¹⁴ § 2 odst. 1 zákona České národní rady č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁵ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 4. 10. 2017, č. j. 6 As 299/2016 – 19, bod 47 – 49.

¹⁶ Viz také rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 11. 2009, č. j. 6 As 37/2009 – 135, bod 26.

¹⁷ Zákon v tomto bodě reflektuje změnu právní úpravy a přijetí zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, který se vrátil k zásadě superficies solo cedit (§ 506 ve spojení s § 3054) a stavba je nyní součástí pozemku.

¹⁸ § 2 odst. 2 zákona České národní rady č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁹ § 2 odst. 2 zákona České národní rady č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů.

²⁰ § 2 zákona č. 22/1958 Sb., o kulturních památkách.

²¹ VARHANÍK, Jiří. MALÝ, Stanislav. *Zákon o státní památkové péči. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2011. s. 3, 4.

²² JURNÍKOVÁ, Jana a kol. *Správní právo - zvláštní část*. 6. vydání. Brno: Masarykova univerzita v Brně, 2009. s. 201.

1. 2. 2. Národní kulturní památka

Byť národní kulturní památky nejsou předmětem této práce, považuji za vhodné je alespoň zde zmínit a odlišit od kulturní památky. Národní kulturní památce náleží vyšší stupeň ochrany, je jí ta kulturní památka, která tvoří „nejvýznamnější součást kulturního bohatství národa a kterou za ni prohlásila vláda České republiky“.²³

Za národní kulturní památku dle Zákona o ochraně památkového fondu bude považována kulturní památka, která „tvoří nejvýznamnější součást národního kulturního dědictví“²⁴ a která je prohlášena za národní kulturní památku“.²⁵

Vymezení pojmu národní kulturní památka se tak zásadně nemění ani do budoucna a bude obdobně neurčité. Obě právní úpravy stanovují předpoklady pro to, aby se kulturní památka mohla stát národní kulturní památkou. Prvním je subjektivní kritérium, a to, že se musí jednat o nejvýznamnější součást národního bohatství či dědictví, přičemž není podrobněji stanoveno, co se tímto kritériem rozumí a jak má být hodnoceno; přihlížet se v tomto směru bude pravděpodobně zejména k odborným posouzením odborné organizace státní památkové péče, vědeckých institucí a vysokých škol, ale i vnímání veřejnosti.²⁶ Postup a podklady pro ono posouzení nejsou (a to ani v připravované právní úpravě) výslovně stanoveny. Druhým hodnotícím aspektem je skutečnost, že se musí jednat o již prohlášenou kulturní památku, zákon tedy nezmocňuje vládu k tomu, aby za národní kulturní památku prohlásila věc, která kulturní památkou není, či prohlásila věc, případně soubor věcí, ve větším nebo menším rozsahu.²⁷

1. 2. 3. Památkově chráněné území

Památkově chráněným územím²⁸ je oblast „historického charakteru s větším či menším množstvím kulturních památek a jiných památkově cenných objektů, které za něj bylo prohlášeno za účelem předejití ohrožení nemovitého kulturního dědictví na tomto území“.²⁹

²³ § 4 odst. 1 Zákona o státní památkové péči pro toto explicitně stanovuje formu nařízení a také ukládá povinnost konkretizace jednotlivých podmínek ochrany.

²⁴ Pojem kulturního dědictví zůstává Zákonem o ochraně památkového fondu nadále nedefinován.

²⁵ § 2 odst. 3 návrhu zákona o ochraně památkového fondu a o změně zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů.

²⁶ VARHANÍK, Jiří. MALÝ, Stanislav. *Zákon o státní památkové péči. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2011. s. 26.

²⁷ VARHANÍK, Jiří. MALÝ, Stanislav. *Zákon o státní památkové péči. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2011. s. 26, 27.

²⁸ KUBINA, Matěj. *Památková ochrana staveb: Jak postupovat při záměru koupě či stavby nemovitosti* [online]. ESTAV.cz, 10. června 2020 [cit. 11. března 2021]. Dostupné z: <https://www.estav.cz/cz/8615.pamatkova-ochrana-staveb-co-se-chrani-jake-jsou-povinnosti-a-prava-vlastnika-nemovitosti>.

1. 2. 3. 1. Památková rezervace

Památková rezervace je typ památkově chráněného „území, jehož charakter a prostředí určuje soubor nemovitých kulturních památek, popřípadě archeologických nálezů“.³⁰ O jeho prohlášení rozhoduje nařízením vláda České republiky a určuje podmínky pro zabezpečení ochrany.^{31, 32} Jedná se o nejvyšší stupeň plošné památkové ochrany.

Prohlášením určité oblasti za památkovou rezervaci se zajišťuje ochrana určitého území, které může, avšak nemusí, být zastavěné, či urbanistického celku. Nezbytným předpokladem je, že se jedná soubor nemovitých kulturních památek či archeologických nálezů.³³ Za památkovou rezervaci může být prohlášena i ta lokalita, na které se nachází pouhé dvě nemovité kulturní památky nebo archeologické nálezy, přičemž pro ty není rozhodné, zda jsou nemovité.³⁴

Dle připravované právní úpravy se památkovou rezervací rozumí „*celek s mimořádným soustředěním vzájemně prostorově provázaných kulturních památek nebo kombinovaných děl člověka a přírody, spjaté se zásadním historickým, archeologickým, uměleckým, architektonickým, urbanistickým, typologickým, vědeckým, společenským nebo technickým významem, které je prohlášeno za památkovou rezervaci. Památkovou rezervací může být i území, které má výhradně charakter archeologického dědictví*“.^{35, 36}

1. 2. 3. 2. Památková zóna

Památkovou zónou, jakožto druhým typem památkově chráněného území, se rozumí „*území sídelního útvaru nebo jeho části s menším podílem kulturních památek, historické*

²⁹ KRATOCHVÍLOVÁ, Jana. *Příručka nejen pro vlastníky kulturních památek*. Poděbrady: Město Poděbrady, 2017. s 5, 6. Dostupné z: http://www.mesto-podebrady.cz/assets/File.ashx?id_org=12349&id_dokumenty=24864.

³⁰ § 5 odst. 1 zákona České národní rady č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů.

³¹ § 5 odst. 1 zákona České národní rady č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů.

³² Obdobně jako u národní kulturní památky. Tyto podmínky se mohou v potřebném rozsahu vztahovat i na nemovitosti na území památkové rezervace, které nejsou kulturními památkami, což znamená značný zásah do práv jejího vlastníka. V současné době účinná úprava bohužel poněkud pozapomíná na vlastníka nemovitosti, která není kulturní památkou, ale která se nachází v památkové rezervaci, neboť omezením vlastníka kulturní památky odpovídá omezení vlastníka výše popsaného. Vlastníkovi kulturní památky však ze zákona náleží k jeho povinností i jistá práva, vlastníkovu nemovitosti, která není kulturní památkou, ale která se nachází v památkové rezervaci, nikoliv. Jak současná, tak připravovaná právní úprava je z tohoto důvodu podrobena značné kritice, byť připravovaný zákon s přiznáním práv pro tyto osoby počítá.

³³ VARHANÍK, Jiří. MALÝ, Stanislav. *Zákon o státní památkové péči. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2011. s. 28.

³⁴ Dále také VARHANÍK, Jiří. MALÝ, Stanislav. *Zákon o státní památkové péči. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2011. s. 29.

³⁵ § 2 odst. 4 návrhu zákona o ochraně památkového fondu a o změně zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů

³⁶ S přihlédnutím k dalším ustanovením upravující postavení vlastníka tímto ustanovením dotčeného je nutné konstatovat, že byl k němu zákonodárce laskavější a k jeho povinností mu přiznává i řadu práv, resp. má stejná práva jako vlastník kulturní památky.

prostředí nebo část krajinného celku, která vykazuje významné kulturní hodnoty“, ³⁷ a kterou po projednání s krajským úřadem Ministerstvo kultury prohlásilo opatřením obecné povahy za památkovou zónu.³⁸

Jedná se o relativně nový institut, resp. vzniklý s přijetím současného zákona. Na rozdíl od památkové rezervace se pro prohlášení určitého území nevyžaduje, aby se na něm nacházely nemovitosti již prohlášené za kulturní památky.³⁹

Dle připravované právní úpravy je památkovou zónou „*území jako celek tvořený vzájemně prostorově spojitou skupinou městských nebo venkovských staveb nebo kombinovanými díly člověka a přírody, představující dostatečně charakteristickou a sourodou krajinu s historickým, archeologickým, uměleckým, architektonickým, urbanistickým, typologickým, vědeckým, společenským nebo technickým významem, který je prohlášen za památkovou zónu*“.⁴⁰

1. 3. Státní památková péče

Státní památkovou péčí jsou rozuměny „*činnosti, opatření a rozhodnutí, jimiž orgány a odborná organizace státní památkové péče v souladu se společenskými potřebami zabezpečují zachování, ochranu, zpřístupňování a vhodné společenské uplatnění kulturních památek*“.⁴¹ Dále pak zákon obsahuje závazek pro ostatní orgány státní správy a jiné organizace „*spolupracovat v oboru své působnosti s orgány a odbornou organizací státní památkové péče a pomáhat jim při plnění jejich úkolů*“.⁴² Jejím cílem je ochrana dobrého stavu, původnosti a historické věrnosti jí chráněných statků.⁴³

Připravovaná právní úprava již nehovoří o státní památkové péči, ale pouze památkové péči, kterou je rozuměn „*výkon státní správy podle Zákona o ochraně památkového fondu a činnost osob směřující k ochraně, uchování, využití, poznávání, dokumentaci, zprostředkování a zpřístupňování památkového fondu*“.⁴⁴

³⁷ § 6 odst. 1 zákona České národní rady č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů.

³⁸ § 6 odst. 1 zákona České národní rady č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů.

³⁹ VARHANÍK, Jiří. MALÝ, Stanislav. *Zákon o státní památkové péči. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2011. s. 32.

⁴⁰ § 2 odst. 5 návrhu zákona o ochraně památkového fondu a o změně zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů.

⁴¹ § 1 odst. 2 zákona České národní rady č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů.

⁴² § 1 odst. 2 zákona České národní rady č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů.

⁴³ KRATOCHVÍLOVÁ, Jana. *Příručka nejen pro vlastníky kulturních památek*. Poděbrady: Město Poděbrady, 2017. s. 3. Dostupné z: http://www.mesto-podebrady.cz/assets/File.ashx?id_org=12349&id_dokumenty=24864.

⁴⁴ § 3 písm. c) návrhu zákona o ochraně památkového fondu a o změně zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů.

1. 3. 1. Orgán státní památkové péče

Pojmu orgán státní památkové péče společně s pojmem odborné organizace státní památkové péče využívá zákon již při vymezení státní památkové péče v § 1 odst. 2, aniž by jej zde blíže definoval; zároveň odkazuje na § 25 – 32 ZoSPP. Jedná se o správní orgán, který v přenesené působnosti rozhoduje o otázkách památkové péče na příslušném území.⁴⁵ V souladu s výše uvedeným je orgánem státní památkové péče Ministerstvo kultury, krajské úřady a obecní úřady obcí s rozšířenou působností.⁴⁶ Ústředním orgánem správy kulturních památek je Ministerstvo kultury, které zřizuje specializovaný orgán Památkové inspekce.^{47, 48} Přípravovaná právní úprava daný model uchovává, s tím rozdílem, že terminologicky se bude jednat o orgán památkové péče.

Prvostupňovým orgánem státní památkové péče v řízení o kulturní památce je obecní úřad obce s rozšířenou působností.⁴⁹

1. 3. 1. 1. Závazné stanovisko dle zákona č. 500/2004 Sb., správní řád a závazné stanovisko dle zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči

Závazné stanovisko je podmiňujícím správním aktem dotčeného orgánu, podkladem pro konečné rozhodnutí správního orgánu.⁵⁰ Nemůže tedy – na rozdíl od rozhodnutí – s konečnou platností zakládat, měnit nebo rušit práva a povinnosti účastníků řízení.⁵¹ Pro vydávání závazných stanovisek neplatí žádná speciální procesní pravidla, a neboť se nejedná o samostatné správní rozhodnutí, nelze se proti němu odvolat, je však umožněn jeho soudní přezkum.^{52, 53}

Pro tuto práci je stěžejní závazné stanovisko vydávané obecním úřadem obce s rozšířenou působností na základě § 14 odst. 1 ZoSPP.

⁴⁵ KRATOCHVÍLOVÁ, Jana. *Příručka nejen pro vlastníky kulturních památek*. Poděbrady: Město Poděbrady. 2017. s. 6. Dostupné z: http://www.mesto-podebrady.cz/assets/File.ashx?id_org=12349&id_dokumenty=24864.

⁴⁶ § 25 odst. 1 zákona České národní rady č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů.

⁴⁷ Památková inspekce není samostatný specializovaný orgán státní správy a není oprávněna přijímat rozhodnutí a nezbytně nutná opatření k odstranění nedostatků zjištěných kontrolní činností.

⁴⁸ JURŇÍKOVÁ, Jana a kol. *Správní právo - zvláštní část*. 6. vydání. Brno: Masarykova univerzita v Brně, 2009. s. 201 – 202.

⁴⁹ V této práci, pokud je mluveno o orgánu státní památkové péče, je myšlen obecní úřad obce s rozšířenou působností.

⁵⁰ SKULOVÁ, Soňa a kol. *Správní právo procesní*. 3 aktualizované a doplněné vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2017. s. 167 – 168.

⁵¹ KRATOCHVÍLOVÁ: *Příručka nejen pro vlastníky...* s. 9.

⁵² Rozsudek rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 8. 2011, č. j. 2 As 75/2009 - 113.

⁵³ SKULOVÁ, Soňa a kol. *Správní právo procesní*. 3 aktualizované a doplněné vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2017. s. 168 – 170.

Závazné stanovisko podle Zákona o státní památkové péči je odlišné. Může mít jak formu závazného stanoviska popsaného výše - podle § 149 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád (dále také „správní řád“), tak formu samostatného rozhodnutí.

Závazné stanovisko, odpovídající dikci správního řádu, se vydává, když je ve věci dána pravomoc rozhodovat stavebnímu úřadu podle zákona č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (dále také „stavební zákon“), tj. zásah vyžaduje územní rozhodnutí, územní souhlas, stavební povolení nebo ohlášení, jde-li tedy o stavbu či jiný zásah, který je regulován stavebním zákonem, a současně je dána pravomoc stavebního úřadu tento zásah posoudit.⁵⁴ Proti takovému závaznému stanovisku se nedá samostatně odvolat. Soudně je přezkoumáváno pouze konečné rozhodnutí vzešlé ze stavebního řízení.⁵⁵

V tomto směru je nutné zmínit i fiktivní souhlasné závazné stanovisko, které zavedla novela zákona č. 416/2009 Sb., o urychlení výstavby dopravní, vodní a energetické infrastruktury a infrastruktury elektronických komunikací (dále také „liniový zákon“). Ta předpokládá, že pokud nebude závazné stanovisko vydáno ve lhůtách stanovených § 4 odst. 9 stavebního zákona, tj. standardně do 30 dnů, uplynutím této lhůty je vydáno fiktivní kladné závazné stanovisko bez podmínek.⁵⁶

V opačném případě, kdy stavební úřad rozhodovat nebude (např. o stavebních úpravách, které nepodléhají ohlášení),⁵⁷ závazné stanovisko orgánu státní památkové péče má formu rozhodnutí, proti kterému je možno se odvolat.

Připravovaná právní úprava opouští pojem závazné stanovisko dle § 14 ZoSPP a zavádí nový termín posouzení.⁵⁸

1. 3. 2. Odborná organizace státní památkové péče

Odborná organizace státní památkové péče (dále také „odborná organizace“) je v současné době Národní památkový ústav.⁵⁹ Jedná se o organizaci pro „výkon a koordinaci veškeré odborné činnosti v oboru památkové péče k zabezpečení jednoty kulturně politických záměrů a ideově metodických, ekonomických a technických hledisek, jakož i perspektivního

⁵⁴ ZÍDEK, Martin a kol. *Zákon o státní památkové péči: praktický komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2019. s. 151 – 154.

⁵⁵ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 6. 3. 2014, č. j. 9 As 163/2012 – 26.

⁵⁶ ZÍDEK, Martin. TUPÝ, Michal. Památková péče po novele liniového zákona. *Bulletin – stavební právo*, 2021, ročník 25, č. 1/2021, s. 27 – 29.

⁵⁷ VARVAŘOVSKÝ, Pavel a kol. *Památková péče. Sborník stanovisek veřejného ochránce práv* [online]. Brno: Kancelář veřejného ochránce práv, 2012. s. 26. Dostupné z: https://www.ochrance.cz/vystupy/edice-stanoviska/Pamatkova_pece.pdf.

⁵⁸ Blíže k tomuto v části 3. 3. této práce.

⁵⁹ *Národní památkový ústav jako instituce* [online]. Národní památkový ústav [cit. 20. února 2022]. Dostupné z: <https://www.npu.cz/cs/npu-a-pamatkova-pece/npu-jako-institute>.

rozvoje státní památkové péče“.⁶⁰ Zabezpečuje odborný dohled nad prováděním komplexní péče a využíváním kulturních památek na území České republiky.⁶¹

⁶⁰ Činnosti NPÚ [online]. npu.cz [cit. 4. února 2021]. Dostupné z: <https://www.npu.cz/cinnosti>.

⁶¹ JURNÍKOVÁ, Jana a kol. *Správní právo - zvláštní část*. 6. vydání. Brno: Masarykova univerzita v Brně, 2009. s. 202.

2. Péče o kulturní památku dle současné právní úpravy

V současné době účinnou právní úpravu péče o kulturní památku, do které se řadí i obnova, je možné nalézt primárně v části druhé Zákona o státní památkové péči. Z pohledu vlastníka kulturní památky se jedná o nejdůležitější a zároveň nejméně ucelenou část zákona, neboť uvádí pouze dílčí právní úpravu, kterou je nutno vykládat společně s dalšími částmi zákona, ale také řadou jiných zákonů a podzákonných předpisů.⁶²

2. 1. Práva a povinnosti vlastníka kulturní památky

Zákonnou konkretizací čl. 35 odst. 3 usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky (dále také „Listina základních práv a svobod“), dle kterého „*nikdo při výkonu svých práv nesmí ohrožovat ani poškozovat kulturní památky nad míru stanovenou zákonem*“, a čl. 11 odst. 3 Listiny základních práv a svobod konstatujícího, že „*vlastnictví zavazuje*“, je ustanovení § 9 Zákona o státní památkové péči. Ten poměrně obsáhle vymezuje povinnosti vlastníka a dalších osob⁶³ při zacházení s kulturní památkou.

Vlastník kulturní památky je povinen „*pečovat o její zachování, udržovat ji v dobrém stavu a chránit ji před ohrožením, poškozením, znehodnocením nebo odcizením*“; to vše na svůj náklad.⁶⁴

Vlastníku kulturní památky jsou uloženy povinnosti k tomu, aby byla kulturní památka zachována v dobrém stavu a negativní vlivy, které by mohly kulturní památku poškodit, byly omezeny.⁶⁵ Za dobrý stav je považován „*takový, v němž kulturní památka při běžném udržování a bez nutnosti obnovy může sloužit svému společenskému účelu*“.⁶⁶

Vlastníku je ukládána povinnost chránit kulturní památku před ohrožením, fyzickým poškozením či znehodnocením. Tato povinnost míří zejména na případy nekvalifikované obnovy, která může zapříčinit snížení historické hodnoty památky. Vlastníci si v praxi často z důvodu úspory finančních prostředků snaží ulehčit své postavení použitím nevhodného

⁶² PETRÍKOVÁ, Olga. *Legislativní analýza právních předpisů v oblasti památkové péče*. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2013. s. 57. Dostupné z: https://fr.upce.cz/sites/default/files/public/pano3099/petrikova_legislativni_analyza_pravnich_predpisu_v_oblasti_pam_pece_147989.pdf.

⁶³ V tomto směru bych pouze ráda upozornila na § 43, který toto ustanovení doplňuje. Práva a povinnosti vlastníka kulturní památky mají tak i osoby, které hospodaří s majetkem státu, krajů či obcí. Např. příspěvkové organizace.

⁶⁴ § 9 odst. 1 zákona České národní rady č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů.

⁶⁵ ZÍDEK, Martin a kol. *Zákon o státní památkové péči: praktický komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2019. s. 69 – 70.

⁶⁶ Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 11. 4. 2011, č. j. 1 A 8/2010 – 233.

materiálu či využitím ne zcela vhodného způsobu obnovy, který sic povede k zachování funkčnosti památky a užitku z ní plynoucího, ale z estetického hlediska povede k jejímu propadu;⁶⁷ cílem právní úpravy je totiž nejen zachování kulturní památky jako takové, ale i zachování hodnot, pro které se kulturní památkou stala.⁶⁸ Ustanovení má dopady i do té roviny, že vlastník má povinnost chránit kulturní památku nejen před jednáním třetích osob, ale i před vyšší mocí.

Vlastník je ze zákona povinen kulturní památku „užívat pouze způsobem, který odpovídá jejímu kulturně politickému významu, památkové hodnotě a technickému stavu“.⁶⁹ Vlastník by také měl bránit kulturní památku před odcizením.⁷⁰ Ustanovení se bude ze své podstaty týkat zejména kulturních památek movitých, které jsou v tomto ohledu do jisté míry chráněny i tím, že nejsou evidovány ve veřejném seznamu.

Rovněž se ustanovením § 9 odst. 4 ZoSPP ukládá vlastníku, který kulturní památku převádí na jiného, obeznámit danou osobu, že objekt je kulturní památkou. Jedná se o oznamovací povinnost vůči osobě, na kterou je kulturní památka převáděna, a není rozhodné, zda se jedná o převod úplatný či bezúplatný. Povinnost dopadá na případy přenechání k užívání, prodeji, úschově, odbornému posouzení, dokumentaci či za účelem obnovy. Je irelevantní, z jakého právního důvodu se tak děje,⁷¹ a může se tak jednat i o případy zcela nesouvisející se Zákonem o státní památkové péči, např. smlouvu o přepravě. Oznamovací povinnost se bude v případě předání kulturní památky za účelem obnovy vztahovat i na závazné stanovisko dle § 14 odst. 1 ZoSPP.⁷²

Vlastník kulturní památky se svých povinností nemůže jednoduše zprostit. Dokladem je tomu poměrně rozsáhlá zapovídající judikatura, a to i pro případy, kdy zásah způsobila na své náklady třetí osoba.⁷³ Vlastník v tomto směru nemůže své zákonné povinnosti obejít ani tím, že se pokusí o zrušení prohlášení za kulturní památku, která se v důsledku neplnění jeho povinností dostala do špatného stavu. K tomuto se vyjadřuje již důvodová zpráva k Zákonu o státní památkové péči, která odmítá tento důvod, resp. jeho kvalifikaci za mimořádně závažný důvod, jehož naplnění je základním kamenem celého řízení dle § 8 ZoSPP.

Pokud vlastník kulturní památky povinnosti mu uložené § 9 ZoSPP neplní, mohou mu být uložena nápravná opatření dle § 10 ZoSPP a současně či samostatně správní trest za

⁶⁷ Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 21. 5. 2013, sp. zn. 11 A 307/2011.

⁶⁸ ZÍDEK: *Zákon o státní památkové péči*... s. 51.

⁶⁹ § 9 odst. 1 zákona České národní rady č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů.

⁷⁰ Trestný čin krádeže stanoví § 205 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

⁷¹ ZÍDEK: *Zákon o státní památkové péči*... s. 76, 77.

⁷² VARHANÍK, Jiří. MALÝ, Stanislav. *Zákon o státní památkové péči. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2011. s. 53.

⁷³ Rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 24. 9. 2002, č. j. 59 Ca 59/2002 – 35.

přestupek dle § 35 nebo § 39 ZoSPP v podobě pokuty do výše až 2 000 000 Kč. Pokud by došlo k extrémnímu porušení povinností vlastníka, je možné danou osobu stíhat i pro zneužívání vlastnictví dle § 229 zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku.⁷⁴ V rámci nesplnění oznamovací povinnosti dle § 9 odst. 4 ZoSPP je následně možné v soukromoprávním sporu uplatňovat nárok z odpovědnosti za vady⁷⁵ vůči převodci, neboť skutečnost, že statek je kulturní památkou, je považována za právní vadu. Kulturní památku je možné také v krajním případě, kdy její vlastník trvale zanedbává své povinnosti a ohrožuje tak její zachování, vyvlastnit.⁷⁶

Zákon dále ukládá všem osobám fyzickým i právnickým povinnost „*počínat si tak, aby nezpůsobily nepříznivé změny stavu kulturních památek nebo jejich prostředí a neohrožovaly jejich zachování a vhodné společenské uplatnění*“.⁷⁷ Osobám je uloženo jednat tak, aby byla památka a její prostředí zachována. Zajímavostí je, že se v zákoně dodnes zachovala nevhodná terminologie povinných subjektů v podobě organizace a občanů.⁷⁸

Obdobně jako je chráněna památka, je chráněno i její okolí z důvodu, že poškození prostředí kulturní památky by mělo přímý nepříznivý dopad na ni samotnou v podobě snížení kulturní hodnoty.⁷⁹ Dodnes ne zcela jasnou je skutečnost, na co všechno se v tomto směru ochrana Zákona o státní památkové péči vztahuje, neboť prostředí kulturní památky je řazeno mezi neurčité právní pojmy.⁸⁰ Dovoditelným je pozemek, na kterém nemovitá kulturní památka stojí, případně až několik pozemků, nemusí se ale ani jednat o celý pozemek, a poměrně nemilým pro okolní vlastníky je, pokud je za ono prostředí považován i sousední pozemek.⁸¹

Ochrana poskytovaná ustanovením § 9 odst. 3 ZoSPP tak ve svém důsledku ztěžuje pozici celé řady subjektů. Pro vlastníka kulturní památky vyplývá omezení při stavební či třeba hospodářské činnosti, které by na kulturní památku mohly mít dopad - prach

⁷⁴ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 16. 8. 2006, sp. zn. 8 Tdo 924/2006.

⁷⁵ Usnesení Ústavního soudu ze dne 21. 6.2017, sp. zn. I. ÚS 1504/17.

⁷⁶ § 15 odst. 3 zákona České národní rady č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů.

⁷⁷ § 9 odst. 3 zákona České národní rady č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů.

⁷⁸ Stálé zakotvení pojmů organizace a občané koresponduje s předchozí právní úpravou zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění zákona č. 136/2002 Sb. Pojmem organizace je dnes potřeba rozumět právnické osoby dle § 20 občanského zákoníku a pojmem občané fyzické osoby dle § 19 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

⁷⁹ PETRÍKOVÁ, Olga. *Legislativní analýza právních předpisů v oblasti památkové péče*. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2013. s. 68 – 70. Dostupné z: https://fr.upce.cz/sites/default/files/public/pano3099/petrikova_legislativni_analyza_pravnich_predpisu_v_oblasti_pam_pecce_147989.pdf.

⁸⁰ Stanovisko Ministerstva kultury, odboru památkové péče ze dne 11. 9. 2007, č. j. 10298/2007.

⁸¹ VARHANÍK, Jiří. MALÝ, Stanislav. *Zákon o státní památkové péči. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2011. s. 51.

produkovaný stavební činností či těžba surovin na pozemku kulturní památky.⁸² Pro třetí osoby ustanovení znamená povinnost se zdržet nepřiměřených činností v podobě fyzického poškozování, lezení po kulturních památkách apod.⁸³ Zvláštní omezení pak dopadají na vlastníka sousedního pozemku, pro kterého dle situace mohou platit přísnější omezení.

Jako rozhodné je stanoveno vhodné společenské uplatnění, které není dále konkretizováno a nejsou ani demonstrativně stanoveny činnosti, které jej ohrožují. Lze soudit, že ohrožování společenského uplatnění kulturních památek může být zejména způsobeno „*chováním, které se vymyká obvyklým pravidlům chování na veřejnosti*“.⁸⁴ Nelze opominout také to, že některé zvláštní předpisy konkrétní omezení zakotvují.

2. 2. Nápravná opatření při neplnění povinností vlastníka kulturní památky

V situaci, kdy vlastník sám dobrovolně nejedná v souladu s jemu uloženými povinnostmi, je příslušný orgán státní památkové péče povinen v souladu s § 10 ZoSPP reagovat, jakmile se o tom dozví. Orgánu státní památkové péče je dána pravomoc vydat „*po vyjádření odborné organizace státní památkové péče rozhodnutí o opatřeních, která je povinen vlastník kulturní památky učinit, a zároveň určí lhůtu, v níž je vlastník kulturní památky povinen tato opatření vykonat*“.⁸⁵ Povinnosti lze uložit jen vlastníku či právnické osobě, která nemůže být podle zvláštních předpisů vlastníkem, ale má ke kulturní památce právo nebo příslušnost hospodařit,^{86, 87} nikoliv třeba nájemníku kulturní památky.⁸⁸

Řízení, v němž se vydává opatření k nápravě, je vedeno z moci úřední; o neplnění povinnosti ze strany vlastníka kulturní památky se orgán státní památkové péče může dozvědět jak z vlastní činnosti, tak z podnětu. Z praxe vyplývá, že řízení je často zahájováno až po podnětu odborné organizace.⁸⁹ Orgán státní památkové péče je povinen v případě, že se dozví o skutečnostech, které svědčí o důvodech k zahájení řízení dle § 10 odst. 1 ZoSPP, shromáždit podklady a do 30 dní řízení zahájit. Jak plyne z dikce ustanovení, řízení se vede

⁸² VARHANÍK: *Zákon o státní památkové péči*... s. 51.

⁸³ VARHANÍK: *Zákon o státní památkové péči*... s. 52.

⁸⁴ VARHANÍK: *Zákon o státní památkové péči*... s. 52.

⁸⁵ § 10 odst. 1 zákona České národní rady č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů.

⁸⁶ Právo hospodařit má např. státní podnik (§ 2 odst. 2 zákona č. 77/1997 Sb., o státním podniku, ve znění pozdějších předpisů), příslušnost hospodařit má např. příspěvková organizace (§ 54 odst. 1 zákona č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích, ve znění pozdějších předpisů).

⁸⁷ ZÍDEK, Martin a kol. *Zákon o státní památkové péči: praktický komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2019. s. 80.

⁸⁸ I v tomto případě je možné uložit povinnost vlastníku za předpokladu, že vlastník při přenechání své kulturní památky jiné osobě (v tomto případě nájemci) nepřijal patřičná opatření.

⁸⁹ PETRIKOVÁ, Olga. *Legislativní analýza právních předpisů v oblasti památkové péče*. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2013. s. 60. Dostupné z: https://fr.upce.cz/sites/default/files/public/pano3099/petrikova_legislativni_analyza_pravnich_predpisu_v_oblasti_pam_pecce_147989.pdf.

vůči vlastníku kulturní památky, případně všem spoluvlastníkům, a rozhodnutí ve věci je závazné i pro právní nástupce.⁹⁰

Obligatořním podkladem pro rozhodnutí je vyjádření odborné organizace. Příslušný orgán ve věci rozhoduje na základě správního uvážení a je na něm, zda shledá potřebu uložit opatření.⁹¹ Nejedná se o sankci, ale nápravný prostředek.^{92, 93} Neplnění opatření uložených na základě § 10 zákona není deliktem dle Zákona o státní památkové péči, není tedy možné na vlastníkovu ne/jednání reagovat ukládáním pokut dle § 35 či § 39 ZoSPP.⁹⁴ Obdobně se na ně nevztahuje ani úprava zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich (dále také „zákon o odpovědnosti za přestupky“), ale je možné uplatnit správní exekuci mířící na přímé vynucení uloženého plnění na základě § 15 odst. 1 ZoSPP.⁹⁵

Zákon dále stanoví, že „rozhodnutí o opatřeních, která je povinen vlastník kulturní památky učinit, vydá obecní úřad obce s rozšířenou působností též na jeho žádost“,⁹⁶ pro případ spoluvlastnictví je požadováno, aby žádost podala alespoň nadpoloviční většina vlastníků. Na první pohled se toto ustanovení jeví jako nadbytečné a sama praxe tomu i koresponduje, neboť se nedá dobře předpokládat situace, že vlastník neplní své povinnosti, za což mu hrozí poměrně vysoká pokuta, a současně má potřebu toto oznamovat příslušnému orgánu za účelem, aby mu opatření k nápravě byla výslovně stanovena. V případě zájmu o odbornou pomoc se vlastník kulturní památky může obrátit neformálně na odbornou organizaci, prostřednictvím svého práva na odbornou pomoc.⁹⁷

Pravděpodobného využití toto ustanovení nachází za situace, že je poškození či ohrožení kulturní památky způsobeno činností třetí osoby. Za předpokladu, že si je vlastník kulturní památky vědom tohoto práva, může se obrátit na příslušný orgán státní památkové péče a iniciovat nápravu bez toho, aby byl nucen záležitost řešit občanskoprávní cestou.⁹⁸

⁹⁰ VARHANÍK, Jiří. MALÝ, Stanislav. *Zákon o státní památkové péči. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2011. s. 54 – 56.

⁹¹ Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 7. 2. 1995, č. j. 7 A 165/94 - 25.

⁹² Sankce, jak již v této práci zaznělo, jsou ukládány na základě § 35 a 39 Zákona o státní památkové péči.

⁹³ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 17. 7. 2018, č. j. 3 As 73/2017 – 41, bod 30.

⁹⁴ Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 30. 7. 1996, č. j. 7 A 144/94 – 32.

⁹⁵ Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 30. 7. 1996, č. j. 7 A 144/94 – 32.

⁹⁶ § 10 odst. 2 zákona České národní rady č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů.

⁹⁷ Dále § 32 odst. 2 písm. f zákona České národní rady č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů.

⁹⁸ VARHANÍK, Jiří. MALÝ, Stanislav. *Zákon o státní památkové péči. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2011. s. 67.

Co se týče případných finančních kompenzací za plnění povinností uložených zákonem, vlastník kulturní památky dle současné právní úpravy nemá nárok na příspěvky jen na základě plnění podmínek památkové ochrany, které jsou po něm vyžadovány.⁹⁹

2. 3. Obnova kulturní památky

Obnova kulturní památky vymezená v § 14 Zákona o státní památkové péči je nejen klíčové ustanovení zákona, ale také celé oblasti ochrany památek vůbec a pravděpodobně nejčastěji používaným ustanovením celého zákona.¹⁰⁰

Ustanovení obsahuje celkově deset odstavců, na kterých specifikuje povinnosti vlastníka, orgánu státní památkové péče a odborné organizace. Přímé povinnosti pro vlastníka jsou vymezeny v odst. 1, 2, 7 a 9, zbylá ustanovení s nimi přímo souvisí.

Zákon o státní památkové péči zavádí v souvislosti s péčí o kulturní památku legislativní zkratku obnova, jež zahrnuje činnosti „*údržby, opravy, rekonstrukce, restaurování nebo jiné úpravy kulturní památky*“;¹⁰¹ obnovou nejsou veškeré práce s kulturní památkou spojené.¹⁰² Co se rozumí jednotlivými činnostmi, Zákon o státní památkové péči z větší části neupravuje.

Údržbou je zásah do hmotné podstaty a vzhledu památky.¹⁰³ Do jisté míry je vymezena stavebním zákonem, jedná se o práce, jimiž se zabezpečuje dobrý stav kulturní památky tak, aby nedocházelo k jejímu znehodnocení, které nastává v důsledku užívání nebo opotřebení, a co nejvíce se prodloužila její užitelnost.^{104, 105} Jsou zde řazeny činnosti spočívající v průběžně prováděných pracích směřujících k zachování, aniž by docházelo ke změně její podstaty.¹⁰⁶ Údržba má zabraňovat vzniku vážnějších škod, kterému je zamezeno včasným odstraněním.¹⁰⁷

⁹⁹ VARVAŘOVSKÝ, Pavel a kol. *Památková péče. Sborník stanovisek veřejného ochránce práv* [online]. Brno: Kancelář veřejného ochránce práv, 2012. s. 10. Dostupné z: https://www.ochrance.cz/vystupy/edice-stanoviska/Pamatkova_pece.pdf.

¹⁰⁰ ZÍDEK, Martin a kol. *Zákon o státní památkové péči: praktický komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2019. s. 128.

¹⁰¹ § 14 odst. 1 zákona České národní rady č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁰² Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 7. 2009, č. j. 2 As 11/2009 – 64.

¹⁰³ ZÍDEK: *Zákon o státní památkové péči...* s. 129.

¹⁰⁴ § 3 odst. 4 zákona č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁰⁵ Existují spory o využitelnosti definice obsažené ve stavebním zákoně, v práci proto uvádím pouze její zobecněnou formu.

¹⁰⁶ VARHANÍK, Jiří. MALÝ, Stanislav. *Zákon o státní památkové péči. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2011. s. 77.

¹⁰⁷ PEK, Tomáš. *Stavební památky. Specifika přípravy a financování jejich obnovy, údržby a provozu*. Praha: Wolters Kluwer, 2009. s. 147.

Oprava má povahu podobného zásahu jako údržba, nicméně se jedná pouze o jednorázovou činnost, jíž má dojít k napravení konkrétního poškození, ke kterému došlo neočekávaně,¹⁰⁸ nebo opotřebením, kdy poškozenou část nahrazuje část nová.¹⁰⁹

Obnova v podobě rekonstrukce je odbornou veřejností vymezována dvojím způsobem, ačkoli ani jeden z nich nedává dostatečnou odpověď na to, co je jí z právního hlediska pro účely § 14 ZoSPP rozuměno. První pojetí se opírá o vymezení ve dnes již zrušené vyhlášce,¹¹⁰ ta za rekonstrukci považovala „*zásahy do konstrukční a technologické části věci, které mají za následek změnu technických parametrů, změnu účelu nebo funkce*“.¹¹¹ Druhý způsob vymezení odpovídá obecnému chápání pojmu a rekonstrukcí je pojímán návrat k historicky doloženému nebo předpokládanému stavu kulturní památky.¹¹²

Jediným Zákonem o státní památkové péči definovaným způsobem obnovy je restaurování. Tím je rozuměn „*souhrn specifických výtvarných, uměleckořemeslných a technických prací, respektujících technickou a výtvarnou strukturu originálu, ať už jako celku či jeho částí, které jsou díly výtvarných umění, nebo uměleckořemeslnými pracemi*“.¹¹³ Z toho plynou dvě podmínky: jednak existence originálu, a dále respektování výtvarné, případně technické struktury; cílem je dosažení materiální a vzhledové věrnosti.¹¹⁴

Samo o sobě by pravděpodobně výčet doposud zmíněných činností míněných jako obnova byl dostačující, neboť většina těchto pojmů není zákonem přesně definována, zákonodárce však za obnovu považuje i jiné úpravy kulturní památky, než jsou výše vymezené. Pojem musel být následně specifikován podzákonným právním předpisem v § 9 odst. 1 vyhlášky Ministerstva kultury České socialistické republiky č. 66/1988 Sb., kterou se provádí zákon České národní rady č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči (dále také „*vyhláška č. 66/1988 Sb.*“). Jinou úpravou kulturní památky je rozuměna „*modernizace při nezměněné funkci nebo využití kulturní památky, nástavba či přístavba*“.¹¹⁵ Nástavba a přístavba jakožto změny dokončené budovy jsou definovány stavebním zákonem; „*nástavbou je změna, kterou se stavba zvyšuje*“, a „*přístavba, kterou se*

¹⁰⁸ Např. odpadnutí omítky.

¹⁰⁹ ZÍDEK: *Zákon o státní památkové péči*... s. 131.

¹¹⁰ Vyhláška federálního Ministerstva financí a předsedy Státní banky československé č. 162/1980 Sb., o financování reprodukce základních prostředků, ve znění vyhlášky č. 586/1990 Sb.

¹¹¹ § 6 odst. 4 vyhlášky federálního Ministerstva financí a předsedy Státní banky československé č. 162/1980 Sb., o financování reprodukce základních prostředků, ve znění vyhlášky č. 586/1990 Sb.

¹¹² ZÍDEK: *Zákon o státní památkové péči*... s. 131.

¹¹³ § 14 odst. 8 zákona České národní rady č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů.

¹¹⁴ ZÍDEK, Martin a kol. *Zákon o státní památkové péči: praktický komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2019. s. 134.

¹¹⁵ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 7. 2009, č. j. 2 As 11/2009 - 64.

stavba púdorysně rozšiřuje a je vzájemně provozně propojena s dosavadní stavbou“.¹¹⁶ Modernizaci je možno chápat ve světle vyhlášky č. 66/1988 Sb., kdy jsou jí rozuměny takové „úpravy, při nichž se nahrazují části budovy modernějšími částmi za účelem odstranění následků opotřebení a zastarání vlivem technického rozvoje, zvyšuje se vybavenost nebo rozšiřuje její využitelnost, přičemž se ale nemění její funkce“.¹¹⁷

Právní úprava je v tomto směru problematická, neboť je velmi široká, a bez využití restriktivního výkladu by ji nebylo možné aplikovat. V minulosti některé úřady právní úpravu nevhodně vykládaly až do té míry, kdy pod obnovu podřadily jakýkoliv zásah do kulturní památky, což následně musel korigovat Nejvyšší správní soud, který vyslovil názor, že pojem „obnova nemůže být naplněn jakýmkoliv zásahem do památky, ale jen některou z činností, pro které Zákon o státní památkové péči tuto legislativní zkratku zavedl“.¹¹⁸

Vlastník kulturní památky má povinnost si před započítím obnovy vyžádat závazné stanovisko obecního úřadu obce s rozšířenou působností.^{119, 120} Předpokladem závazného stanoviska je podání žádosti před realizací zamýšlených prací; kladen důraz je zde na preventivnost závazného stanoviska, nikoliv následné aprobování již provedené zásahu, neboť účelem je ochrana a zachování autenticity kulturní památky, které by tak nemuselo být dosaženo.¹²¹ Žádost je nezbytná i tehdy, pokud se týká prací, které jsou zcela přípustné, a je zjevné, že budou orgánem památkové péče plně schváleny.¹²²

Povinnost podat žádost dopadá pouze na vlastníka či spoluvlastníka kulturní památky, již se obnova týká. Nemůže ji podat nájemce kulturní památky, její uživatel či vlastník sousední nemovitosti, která tvoří prostředí kulturní památky. Pro případ, že by měl tento úmysl uživatel, je nezbytné, aby při předložení žádosti o závazné stanovisko doložil i zplnomocnění vlastníka pro tento záměr.¹²³ V případě spoluvlastnictví je pro zahájení řízení postačující, pokud žádost podá většina vlastníků kulturní památky.¹²⁴ Existence vlastnického práva ke kulturní památce se ověřuje u nemovitých kulturních památek z katastru nemovitostí,

¹¹⁶ § 2 odst. 5 písm. a) a b) zákona č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu, ve znění pozdějších předpisů.

¹¹⁷ § 9 odst. 1 vyhlášky Ministerstva kultury České socialistické republiky č. 66/1988 Sb., kterou se provádí zákon České národní rady č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů.

¹¹⁸ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 7. 2009, č. j. 2 As 11/2009 - 64.

¹¹⁹ § 14 odst. 1 zákona České národní rady č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů.

¹²⁰ V případě Prahy, Magistrát hlavního města Prahy.

¹²¹ ZÍDEK: *Zákon o státní památkové péči...* s. 140.

¹²² Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 7. 2018, č. j. 7 As 94/2018 – 26, bod 20.

¹²³ VARHANÍK: *Zákon o státní památkové péči...* s. 79.

¹²⁴ Rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové – pobočka v Pardubicích ze dne 9. 12. 2013, č. j. 52 A 24/2013 – 106.

u movitých a staveb, které nejsou předmětem evidence, je potřeba navrhnout důkaz,¹²⁵ nebo, není-li to možné, využít čestného prohlášení,¹²⁶ které bude součástí žádosti.

Žádost jako taková musí obsahovat jednak obecné obsahové náležitosti dle § 45 odst. 1 správního řádu a jednak zvláštní dle § 9 odst. 3 vyhlášky č. 66/1988 Sb. Vlastník může také již před zahájením řízení požádat odbornou organizaci státní památkové péče o vypracování písemného vyjádření, které může být¹²⁷ podkladem závazného stanoviska. Toto písemné vyjádření je poté přílohou žádosti.¹²⁸

Orgán státní památkové péče je předmětem řízení vymezeném v žádosti vázán a nesmí se od něj odchýlit,¹²⁹ pokud žádost nemá zákonem stanovené náležitosti, je orgán oprávněn řízení v krajním případě zastavit.¹³⁰ Žádost je posuzována z hlediska její přípustnosti dle § 45 odst. 3 správního řádu a v případě negativního závěru, není projednána a řízení je zastaveno. K tomuto ale může dojít pouze za předpokladu, že nepřípustnost žádosti vyplývá explicitně ze zákona, v jehož stínu je žádost posuzována.¹³¹ V případě, že vlastník kulturní památky podá žádost o vydání závazného stanoviska před zahájením prací, ale v průběhu řízení je realizuje, je i tak orgán povinen jej vydat.¹³²

Orgán státní památkové péče si musí v souladu s § 14 odst. 6 vyžádat písemné vyjádření Národního památkového ústavu.¹³³

Hlavním předpokladem písemného vyjádření je kvalifikované posouzení předloženého záměru a analýza dopadů realizace zamýšlených prací na zachování kulturní památky a její kulturně-historické hodnoty. Za tímto účelem by se odborná organizace měla zabírat odbornou literaturou, průzkumy, nálezovými zprávami, ale i režimem daného území, doporučeními nadnárodních dokumentů a zohlednění specifik památkového fondu České republiky.¹³⁴

¹²⁵ Dále § 52 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů.

¹²⁶ ZÍDEK: *Zákon o státní památkové péči...* s. 145.

¹²⁷ V současné době nepanuje shoda na tom, zda takovéto stanovisko naplňuje požadavky § 14 odst. 6 ZoSPP. K problému viz níže.

¹²⁸ Památková inspekce. *10 otázek a odpovědí z praxe památkové péče 2013. Porada Ministerstva kultury s pracovníky krajských úřadů s MHMP na téma památkové péče konaná dne 22. 10. 2013* [online]. Praha: Ministerstvo kultury, 2013. Otázka č. 2. Dostupné z: https://www.mkcr.cz/doc/cms_library/10-otazek-a-odpovedi-z-praxe-pamatkove-pece-2013-706.doc.

¹²⁹ Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 27. 1. 2010, č. j. 9 Ca 221/2007 – 61.

¹³⁰ V tomto případě je však povinen respektovat zásadu přiměřenosti. Více v rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 16. 12. 2016, sp. zn. 7 A 56/2012.

¹³¹ VARHANÍK, Jiří. MALÝ, Stanislav. *Zákon o státní památkové péči. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2011. s. 84.

¹³² Výjimku tvoří případy, kdy stavba v průběhu realizací prací zanikla.

¹³³ ZÍDEK: *Zákon o státní památkové péči...* s. 156.

¹³⁴ VARHANÍK: *Zákon o státní památkové péči...* s. 91, 92.

Odborná organizace je v tomto směru zatížena poměrně nelehkým úkolem; na obstarání podkladů, vytvoření názoru a zpracování písemného vyjádření, které bude řádně odůvodněno, má dle zákona lhůtu pouhých 20 kalendářních dní počítanou od doručení dožádání orgánu státní památkové péče. Ten je oprávněn sám stanovit delší lhůtu pro doručení vyjádření předem, nebo ji následně na žádost Národního památkového ústavu prodloužit.¹³⁵ Orgán státní památkové péče může lhůtu prodloužit až o 30 dní, maximální lhůta pro doručení vyjádření je pak 50 dní.¹³⁶ Vyjádření musí být doručeno v písemné formě, za nespňující zákonnou dikci by bylo považováno vyjádření podané ústně do protokolu. Pokud orgán státní památkové péče písemné vyjádření ve lhůtě neobdrží, je oprávněn vydat závazné stanovisko bez tohoto vyjádření. Pokud mu však bude doručeno před tím, než jej vydá, přihlíží k němu jako by bylo doručeno včas.¹³⁷

Na písemné vyjádření je možno nahlížet jako na důkazní prostředek v podobě znaleckého posudku¹³⁸ a obecní úřad obce s rozšířenou působností na něj pohlíží ve stínu zásady volného hodnocení důkazů. Není jím tedy vázán a je zcela kompetentní se v závazném stanovisku od vyjádření odchýlit (za podmínky řádného zdůvodnění). Pro případy, kdy by této možnosti bylo orgánem státní památkové péče zneužíváno, je možné projednání návrhu závazného stanoviska iniciované odbornou organizací; tímto ale nelze zabránit vydání onoho stanoviska.¹³⁹ Písemné vyjádření Národního památkového ústavu se nemůže stát předmětem samostatného soudního přezkumu¹⁴⁰ a nesmí v souladu s výše uvedeným obsahovat jakýkoliv právní závěr.¹⁴¹ Národní památkový ústav není v oblasti památkové péče nadán žádnou rozhodovací pravomocí.¹⁴²

*„Vyjádření odborné organizace státní památkové péče by mělo být ve svých závěrech odůvodněno tak, aby bylo zjevné, zda je naplněn smysl Zákona o státní památkové péči.“*¹⁴³ Písemné vyjádření musí obsahovat popis zamýšlených prací, podrobný popis kulturních

¹³⁵ Národní památkový ústav si lhůtu nemůže stanovit sám a ani nemůže sdělit, že písemné vyjádření nebude zpracovávat.

¹³⁶ § 14 odst. 6 zákona České národní rady č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů.

¹³⁷ ZÍDEK: *Zákon o státní památkové péči...* s. 157.

¹³⁸ Rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 20. 6. 2006, č. j. 59 Ca 59/2005 – 32.

¹³⁹ VARHANÍK, Jiří. MALÝ, Stanislav. *Zákon o státní památkové péči. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2011. s. 92.

¹⁴⁰ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 15. 4. 2015, č. j. 10 As 220/2014 – 101, bod 33, 34.

¹⁴¹ ZÍDEK: *Zákon o státní památkové péči...* s. 158.

¹⁴² Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 25. 2. 1997, sp. zn. 6 A 139/94.

¹⁴³ Rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 24. 9. 2002, č. j. 59 Ca 59/2005 – 32.

hodnot památky a popis dopadu zamýšlených prací, to vše odůvodněno. Písemná vyjádření by rovněž měla být konzistentní.¹⁴⁴

Následně, po doručení písemného vyjádření, orgán státní památkové péče hodnotí zamýšlené práce na kulturní památce z hlediska jejich přípustnosti. Za situace, že žadatel s písemným vyjádřením nesouhlasí, může si také obstarat vlastní podklady, které orgánu státní památkové péče předloží, ten je následně povinen přihlédnout i k nim.¹⁴⁵

Pokud obecní úřad obce s rozšířenou působností shledá, že jsou práce nepřípustné, podmínky pro jejich provedení nestanovuje, neboť jejich provedení nepadá v úvahu. Pro závazné stanovisko je vyloučeno, aby byl záměr hodnocen jako nepřípustný a současně v něm byly stanoveny podmínky jeho provedení,¹⁴⁶ nicméně i to se v praxi občas děje. Za situace opačné, kdy jsou práce shledány přípustnými dle § 14 odst. 1 ZoSPP, orgán státní památkové péče vydá závazné stanovisko včetně podmínek, za kterých lze tyto práce připravovat a provést.

Obsahové náležitosti závazného stanoviska upravuje podzákonný předpis, již výše zmiňovaná vyhláška č. 66/1988 Sb. Orgán státní památkové péče by měl podle povahy předmětu ochrany vymezit základní podmínky, mezi které řadí „*zabezpečení dalšího zachování kulturní památky a její ochrany, zajištění vhodného využití kulturní památky z hlediska jejího celospolečenského přínosu, zajištění kvality a hospodárnosti všech přípravných a prováděcích prací obnovy, provedení nezbytných výzkumných a průzkumných prací, zpracování dokumentace obnovy a předání materiálů a podkladů zpracovaných při přípravě a provádění obnovy*“.¹⁴⁷

Při stanovení podmínek musí dle dikce zákona orgán státní památkové péče vycházet ze současného stavu poznání kulturně-historických hodnot, orgán by se proto neměl omezit na pouhé ohledání na místě, ale zjistit stav věci tak, aby o něm nebyly důvodné pochybnosti, za současného použití nejen podkladů poskytnutých mu odbornou organizací, ale také z literatury a dalších odborných zdrojů způsobily zajistit jeho co možná největší

¹⁴⁴ Srov. Památková inspekce. *10 otázek a odpovědí z praxe památkové péče 2019. Porada Ministerstva kultury s pracovníky krajských úřadů s MHMP na téma památkové péče konaná dne 17. 10. 2019* [online]. Praha: Ministerstvo kultury, 2019. Otázka č. 7. Dostupné z: https://www.mkcr.cz/doc/cms_library/10-otazek-a-odpovedi-z-pp-2019-17-10-2019-fin-11283.pdf.

¹⁴⁵ VARVAŘOVSKÝ, Pavel a kol. *Památková péče. Sborník stanovisek veřejného ochránce práv* [online]. Brno: Kancelář veřejného ochránce práv, 2012. s. 27. Dostupné z: https://www.ochrance.cz/vystupy/edice-stanoviska/Pamatkova_pece.pdf.

¹⁴⁶ Dále také rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 25. 2. 1997, č. j. 6 A 139/94 – 17.

¹⁴⁷ § 9 odst. 4 vyhlášky Ministerstva kultury České socialistické republiky č. 66/1988 Sb., kterou se provádí zákon České národní rady č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů.

informovanost.¹⁴⁸ Jak již zaznělo, orgán je nadán diskrecí v rozhodování a schvalování způsobu, jakým bude obnova provedena, a názor odlišný od písemného vyjádření nezpůsobuje protiprávnost takového rozhodnutí, pokud je vyargumentován.¹⁴⁹

Co se týče samotného znění podmínek, byť je orgán státní památkové péče vázán obsahem žádosti, mohou podmínky obnovy obsahovat odlišné pokyny, než byly v žádosti uvedeny. V praxi poměrně běžným, nikoliv však chtěným, postupem je, že orgán stanoví v závazném stanovisku natolik rozdílné podmínky, že žádost by sama o sobě měla být hodnocena jako nepřijatelná pro obnovu dle § 14 odst. 1 ZoSPP, orgán státní památkové péče však chce žadateli vyhovět. Obnova se tak v závěru může řídit dokumentací, která je hodna způsobit nevhodnost samotných prací a jejich výsledku.¹⁵⁰

V odůvodnění závazného stanoviska by měl orgán uvést, které skutečnosti byly podkladem rozhodnutí, jakými úvahami byl veden při hodnocení důkazů a při použití právních předpisů, na základě kterých rozhodoval. V případě stanovení podmínek, je rovněž povinen vysvětlit relevanci a význam podmínek pro zachování kulturně-historických hodnot.¹⁵¹ Odůvodněno musí být i takové závazné stanovisko, kterým se zcela vyhovuje a nestanovuje žádné podmínky.¹⁵²

Pokud v řízení není příslušný rozhodovat stavební úřad, jak bylo zmíněno výše v této práci, závazné stanovisko má formu samostatného rozhodnutí a řízení jeho vydáním končí.¹⁵³ Není-li tomu tak, závazné stanovisko má formu dle § 149 správního řádu a stavební úřad je povinen ve svém řízení jej reflektovat jakožto úkon učiněný dotčeným orgánem. S tímto blízce souvisí již zmíněná novela liniového zákona, která má v oblasti památkové péče zásadní dopady. Od 1. 1. 2021 platí pro závazná stanoviska dle § 149 správního řádu fikce souhlasného závazného stanoviska, pokud není vydáno ve lhůtě pro vydání.¹⁵⁴ Tato novinka nicméně začíná být pozvolna korigována Památkovou inspekcí.¹⁵⁵ Pro závazná stanoviska,

¹⁴⁸ VARHANÍK, Jiří. MALÝ, Stanislav. *Zákon o státní památkové péči. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2011. s. 85 – 86.

¹⁴⁹ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 1. 2010, č. j. 6 As 36/2009 – 162.

¹⁵⁰ VARHANÍK: *Zákon o státní památkové péči...* s. 85.

¹⁵¹ ZÍDEK: *Zákon o státní památkové péči...* s. 167.

¹⁵² Památková inspekce. *10 otázek a odpovědí z praxe památkové péče 2019. Porada Ministerstva kultury s pracovníky krajských úřadů s MHMP na téma památkové péče konaná dne 17. 10. 2019* [online]. Praha: Ministerstvo kultury, 2019. Otázka č. 7. Dostupné z: https://www.mkcr.cz/doc/cms_library/10-otazek-a-odpovedi-z-pp-2019-17-10-2019-fin-11283.pdf

¹⁵³ Tak tomu bude např. v situaci, kdy se obnova týká movité kulturní památky.

¹⁵⁴ § 4 odst. 9 zákona č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁵⁵ Památková inspekce. *Otázky a odpovědi k problematice fiktivních závazných stanovisek orgánů památkové péče. Podklad pro poradní skupinu Ministerstva kultury s pracovníky krajských úřadů s MHMP konanou dne 2. 11. 2021* [online]. Praha: Ministerstvo kultury, 2021. Dostupné z: https://www.mkcr.cz/doc/cms_library/2021-10-14-fzs-podzim-2021-14172.docx.

kteřá jsou rozhodnutím, se pro lhůtu vydání subsidiárně uplatní právní úprava správního řádu.¹⁵⁶

Ve většině případů budou při přípravě obnovy kulturní památky vydávána alespoň dvě závazná stanoviska. První se standardně týká záměru obnovy, až poté si vlastník nechává zpracovat projektovou dokumentaci, ta je následně samostatně předmětem druhého závazného stanoviska. V tomto směru považuji za vhodné upozornit na důležitost záměru. Při jeho projednávání může vlastník kulturní památky získat povědomí zejména o limitujících podmínkách obnovy z hlediska památkové péče. Tato aktivita je činěna z důvodu, aby následně nedocházelo porušování postupů v přípravě obnovy.¹⁵⁷ Národní památkový ústav v tomto směru rovněž významně doporučuje závazné stanovisko pro samotný záměr, neboť se v praxi stalo běžné podávání žádostí o vydání závazného stanoviska ve fázi, kdy je již projektová dokumentace hotová (nebo již ve fázi pokročilého zpracování) v souladu se záměrem, který sice koresponduje s představou vlastníka o vhodnosti konkrétního využití památky, ale je v rozporu s podmínkami a zájmy její památkové ochrany.¹⁵⁸ V případě náročnějších zásahů do kulturní památky je optimální, aby se počet závazných stanovisek úměrně zvyšoval se složitostí konkrétního případu.

Pokud je vydáno více závazných stanovisek na základě více projektových dokumentací a k nim příslušných písemných vyjádření, není možné, aby vlastník kulturní památky prováděl obnovu částečně na základě každého z nich. Realizován může být pouze záměr ve své povolené podobě nebo jeho části, ale nikoliv jako průnik několika závazných stanovisek.¹⁵⁹

K tomu, aby žádosti byly zpravidla shledávány přípustnými, ideálně bez doplňujících podmínek, má přispívat zakotvení § 14 odst. 7 ZoSPP, dle kterého „*vlastník kulturní památky projedná v průběhu zpracování přípravnou a projektovou dokumentaci obnovy kulturní památky z hlediska splnění podmínek závazného stanoviska*“. Přes své znění, toto ustanovení neznamená pro vlastníka kulturní památky zátěž, ale naopak je mu ku prospěchu, neboť dává zákonný podklad pro spolupráci mezi vlastníkem kulturní památky a Národním památkovým ústavem. Na jeho základě dochází ke konzultaci aspektů obnovy s odborným orgánem, tím

¹⁵⁶ § 71 odst. 3 zákona č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁵⁷ GIRSA, Václav a kol. *Předprojektová příprava a projektová dokumentace v procesu péče o stavební památky*. Praha: Národní památkový ústav, 2004. s. 13.

¹⁵⁸ GIRSA, Václav a kol. *Předprojektová příprava a projektová dokumentace v procesu péče o stavební památky*. Praha: Národní památkový ústav, 2004. s. 13, 14.

¹⁵⁹ Památková inspekce. *10 otázek a odpovědí z praxe památkové péče 2016. Porada Ministerstva kultury s pracovníky krajských úřadů s MHMP na téma památkové péče konaná dne 25. 10. 2016* [online]. Praha: Ministerstvo kultury, 2016. Otázka č. 9. Dostupné z: https://www.mkcr.cz/doc/cms_library/10-otazek-a-odpovedi-z-pp-2016_fin-5228.docx.

mohou být odhalena pochybení či nedostatky projektové dokumentace, v důsledku kterých by se výsledek obnovy dostal do rozporu se závazným stanoviskem. Odborná organizace poskytuje odbornou pomoc vlastníkům bezplatně.¹⁶⁰

Samotné projednání (resp. neprojednání) není postiženo sankcí, nicméně se vlastník sám vystavuje riziku, že žádost bude z hlediska památkové péče hodnocena jako nepřijatelná.¹⁶¹

V případě, že odborná organizace o to bude mít zájem, vlastník kulturní památky je povinen jí odevzdat jedno vyhotovení dokumentace, ideálně však až po její písemné žádosti.¹⁶² Tato povinnost tíží pouze vlastníka kulturní památky a není specifikováno, kdy a o jakou dokumentaci se má jednat, dovozuje se, že jakoukoliv. Spornou zůstává skutečnost, zda je nezbytné, aby oprávnění požadovat dokumentaci bylo výslovně stanovené v závazném stanovisku.¹⁶³

Pokud vlastník kulturní památky provede obnovu dle § 14 odst. 1 Zákona o státní památkové péči bez závazného stanoviska orgánu státní památkové péče nebo v rozporu s ním, dopustí se přestupku, za jehož spáchání mu může být uložena pokuta až do výše 2 000 000 Kč.¹⁶⁴

2. 4. Příspěvek na zachování a obnovu kulturní památky

Již před řadou let bylo judikatorně dovozeno, že „*prohlášení za kulturní památku není pojímáno jako jednostranné omezení vlastnického práva bez náhrady*“.¹⁶⁵ Jedním z nástrojů, jimiž jsou kompenzována ona omezení vlastníka kulturní památky,¹⁶⁶ je možnost poskytnutí příspěvku na zachování a obnovu kulturní památky. Jeho právní úpravu je možné nalézt v ustanovení § 16 ZoSPP, dle kterého obec či kraj při výkonu své samostatné působnosti, nebo také Ministerstvo kultury přímo ze státního rozpočtu či prostřednictvím obecního úřadu obce s rozšířenou působností mohou vlastníku kulturní památky na jeho žádost poskytnout příspěvek. Podrobnější pravidla pro poskytování příspěvku dále rozvádí vyhláška č. 66/1988 Sb.

¹⁶⁰ § 14 odst. 7 zákona České národní rady č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁶¹ VARHANÍK: *Zákon o státní památkové péči...* s. 93.

¹⁶² § 14 odst. 9 zákona České národní rady č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁶³ VARHANÍK: *Zákon o státní památkové péči...* s. 100.

¹⁶⁴ § 35 a § 39 zákona České národní rady č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁶⁵ Nález Ústavního soudu ze dne 23. 6. 1994, sp. zn. I. ÚS 35/94.

¹⁶⁶ Příspěvek je možné poskytnout pouze vlastníku kulturní památky, nikoliv např. uživateli.

Právní úprava tohoto institutu je velmi úsporná, což v praxi činí problémy, neboť současný model není schopen zajistit transparentní systém, v němž by mohly být příspěvky na zachování kulturní památky poskytovány v delším časovém výhledu.¹⁶⁷

Systém příspěvků doplňuje podpora z mezinárodních zdrojů¹⁶⁸ a daňové zvýhodnění, kdy je vlastník nemovité kulturní památky po provedené obnově po dobu 8 let počínaje rokem následujícím po vydání kolaudačního souhlasu osvobozen od daně z nemovité věci.^{169, 170}

2. 4. 1. Příspěvek z rozpočtu obce nebo kraje

Jedním ze způsobů poskytování příspěvku na zachování a obnovu kulturní památky je příspěvek z rozpočtu obce nebo kraje. Ten je poskytován pouze v případech, kdy vlastník kulturní památky nemůže náklady na obnovu hradit sám,¹⁷¹ nebo jde o zvlášť odůvodněný případ.¹⁷² Ten nastane zejména tehdy, je-li kulturní památka ve „špatném technickém stavu, je-li využívána a zpřístupněna nebo vystavena veřejnosti pro kulturně vzdělávací nebo náboženské účely, nalézá-li se v pohledově významné poloze či je ojedinělou kulturní památkou svého druhu“.¹⁷³

Na příspěvek není právní nárok a je pouze na obci či kraji, jakou částku ze svého rozpočtu vyčlení na poskytování příspěvků vlastníkům kulturních památek.¹⁷⁴ Na poskytování příspěvků se vztahují ustanovení správního řádu a zákona č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů (dále také „zákon o rozpočtových pravidlech“). Zmiňované předpisy se ani při společné aplikaci problematikou přiznání příspěvku nezabývají komplexně, nedostatečnou je zejména úprava stanovení kritérií pro rozdělování objemu finančních prostředků jednotlivým žadatelům.¹⁷⁵ Konkrétní pravidla si proto stanovují samotné obce a kraje.

¹⁶⁷ VARHANÍK, Jiří. MALÝ, Stanislav. *Zákon o státní památkové péči. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2011. s. 127.

¹⁶⁸ JURNÍKOVÁ, Jana a kol. *Správní právo - zvláštní část*. 6. vydání. Brno: Masarykova univerzita v Brně, 2009. s. 208.

¹⁶⁹ § 9 odst. 1 písm. p) zákona České národní rady č. 338/1992 Sb., o dani z nemovitých věcí.

¹⁷⁰ Do jaké míry tuto úlevu vlastník kulturní památky reálně pocítí (vzhledem k výši daně z nemovité věci), je otázkou...

¹⁷¹ V tomto případě se poskytuje příspěvek na náklady spojené se zachováním nebo obnovou kulturní památky.

¹⁷² V tomto případě se poskytuje příspěvek na zvýšené náklady spojené se zachováním nebo obnovou kulturní památky za účelem jejího účinnějšího společenského uplatnění.

¹⁷³ § 12 odst. 1 vyhlášky Ministerstva kultury České socialistické republiky č. 66/1988 Sb., kterou se provádí zákon České národní rady č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁷⁴ ZÍDEK, Martin a kol. *Zákon o státní památkové péči: praktický komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2019. s. 231.

¹⁷⁵ Neuplatní se zde ani § 145 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů.

Právním titulem pro poskytnutí příspěvku z rozpočtu obce či kraje je veřejnoprávní smlouva.¹⁷⁶ Vyhláška č. 66/1988 Sb. sice stanoví jako formu poskytnutí příspěvku rozhodnutí, zákon o rozpočtových pravidlech však od roku 2015 stanovuje, že příspěvky podle § 16 odst. 1 ZoSPP jsou poskytovány na základě veřejnoprávní smlouvy. Právní úprava dovoluje poskytnutí příspěvku pouze na základě žádosti podané jejím vlastníkem, jejíž náležitosti stanoví § 11 odst. 1 a 2 vyhlášky č. 66/1988 Sb., případně, hlásí-li se vlastník v rámci programu pořádaném obcí či krajem, pak také náležitosti obcí a krajem vymíněné.¹⁷⁷

2. 4. 2. Příspěvek ze státního rozpočtu

Druhým velkým poskytovatelem příspěvku na zachování a obnovu kulturní památky může být Ministerstvo kultury.

To jej může ze státního rozpočtu poskytnout vlastníku kulturní památky (nikoliv nájemci, pachtýři, uživateli apod.) dvojí cestou: buď přímo, nebo prostřednictvím obecního úřadu obce s rozšířenou působností. Základním předpokladem jeho přiznání je mimořádný společenský zájem na zachování kulturní památky. Jedná se o hierarchicky vyšší zájem na zachování kulturní památky,¹⁷⁸ který je dán pouze tehdy, „*je-li kulturní památka v havarijním technickém stavu, je-li zpřístupněna nebo vystavena veřejnosti pro kulturně vzdělávací nebo náboženské účely, tvoří-li významnou dominantu obce nebo města, popřípadě části krajinného celku, jde-li o jedinečnou kulturní památku svého druhu na území České republiky nebo je zařazena do specializovaných programů Ministerstva kultury na úseku státní památkové péče*“.¹⁷⁹

Právním titulem poskytnutí příspěvku přímo ze státního rozpočtu je rozhodnutí vydané Ministerstvem kultury na žádost vlastníka kulturní památky,¹⁸⁰ přičemž její náležitosti upravuje § 13 odst. 1 vyhlášky č. 66/1988 Sb. Příspěvek rovněž může být poskytnut na základě některého ze specializovaných programů.^{181, 182}

¹⁷⁶ § 10a zákona č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁷⁷ ZÍDEK, Martin a kol. *Zákon o státní památkové péči: praktický komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2019. s. 233.

¹⁷⁸ VARHANÍK, Jiří. MALÝ, Stanislav. *Zákon o státní památkové péči. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2011. s. 128.

¹⁷⁹ Úplný taxativní výčet obsahuje § 13 odst. 2 vyhlášky Ministerstva kultury České socialistické republiky č. 66/1988 Sb., kterou se provádí zákon České národní rady č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁸⁰ Příspěvek na zachování kulturní památky dle § 16 Zákona o státní památkové péči přímo ze státního rozpočtu nemůže být poskytnut na základě veřejnoprávní smlouvy.

¹⁸¹ *Dotacní programy* [online]. mkcr.cz [cit. 7. března 2022]. Dostupné z: <https://www.mkcr.cz/dotacni-programy-237.html>.

¹⁸² ZÍDEK: *Zákon o státní památkové péči...* s. 239.

V případě, že je příspěvek poskytován prostřednictvím obecního úřadu obce s rozšířenou působností, dotace je poskytnuta do rozpočtu obce, ze kterého je na základě jednotlivých veřejnoprávních smluv rozdělena mezi vlastníky kulturních památek. Obec je povinna se na obnově finančně spolupodílet.^{183, 184}

Příspěvek na obnovu kulturní památky je možné získat i opakovaně, většina programů je jednoletá a vlastník kulturní památky tak může o příspěvek žádat každý rok. Není však možný souběh příspěvků z více programů. V případě, že vlastník kulturní památky příspěvek nevyčerpá, je povinen danou část vrátit poskytovateli.¹⁸⁵

2. 4. 3. Následky neoprávněného použití příspěvku

Jestliže vlastník kulturní památky použije příspěvek na zachování a obnovu kulturní památky v rozporu se smlouvou o jeho poskytnutí, nebo poruší povinnosti stanovené rozhodnutím o poskytnutí příspěvku, je povinen jej v krajních případech vrátit.¹⁸⁶

Porušení podmínek stanovených veřejnoprávní smlouvou či rozhodnutí může být odstranitelné, kdy je vlastník kulturní památky pouze vyzván k odstranění nedostatků či je uzavřen dodatek ke smlouvě,¹⁸⁷ pokud se ovšem jedná o porušení neodstranitelné, vlastník kulturní památky je povinen příspěvek vrátit poskytovateli.¹⁸⁸

¹⁸³ ZÍDEK: *Zákon o státní památkové péči...* s. 242.

¹⁸⁴ Postup poskytnutí příspěvku je následně shodný s postupem poskytnutí příspěvku z rozpočtu obce či kraje.

¹⁸⁵ § 15 odst. 1 vyhlášky Ministerstva kultury České socialistické republiky č. 66/1988 Sb., kterou se provádí zákon České národní rady č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁸⁶ ZÍDEK: *Zákon o státní památkové péči...* s. 237 – 241.

¹⁸⁷ Toto se však vztahuje pouze na méně závažné porušení smlouvy.

¹⁸⁸ ZÍDEK: *Zákon o státní památkové péči...* s. 237 – 239.

3. Péče o kulturní památku dle připravované právní úpravy

3. 1. Úvod do Zákona o ochraně památkového fondu

Předmětem této části práce je připravovaná právní úprava Zákona o ochraně památkového fondu ve znění své poslední verze pocházející z 3. července 2019. Připravovaná právní úprava by měla nahradit (s výjimkou úpravy ochrany archeologického dědictví, jež předpokládá samostatnou úpravu) dosavadní Zákon o státní památkové péči.

Hlavním cílem Zákona o ochraně památkového fondu je „*zajištění optimální ochrany památkového fondu efektivním, co možná nejméně nákladným, ale současně transparentním způsobem*“.¹⁸⁹ Nutnost přijetí nové právní úpravy je zdůvodňována celou řadou faktorů, přičemž hlavním motivem je skutečnost, že právní úprava Zákona o státní památkové péči není ani v rámci novelizací schopna adekvátně reagovat na současný stav společnosti.

Mezi vytykané aspekty aktuální právní úpravy jsou řazeny „*využívání pojmů, které nejsou dostatečně či zcela definovány, právní úprava až na výjimky nedává orgánům státní památkové péče žádný nástroj k vynucení povinností při nakládání s nemovitostí v památkové rezervaci či zóně, četnost povinnosti opatřit si písemné vyjádření odborné organizace představující administrativní zátěž nejen pro vlastníka kulturní památky, ale i Národní památkový ústav, Zákon o státní památkové péči nepřiznává vlastníkům nemovitostí, jež nejsou kulturními památkami, ale nachází se v památkově chráněných územích, za uložená omezení patřičné protiplnění,¹⁹⁰ v praxi je téměř vyloučeno rušit či měnit ochranná pásma, současná úprava neřeší situaci, kdy je kulturní památka ohrožena nebo poškozena nečinností třetí osoby nebo také, že činnost Památkové inspekce se převážně omezuje na kontrolu výkonu státní správy bez pravomoci k fyzické ochraně kulturního dědictví*“.¹⁹¹

Zákon zdůrazňuje veřejný zájem na ochraně památkového fondu a snaží se vytvořit podmínky pro efektivnější aplikaci nových souvisejících zákonů, kterými jsou především správní řád, stavební zákon, zákon o odpovědnosti za přestupky, zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, zákon č. 256/2013 Sb., o katastru nemovitostí a další, jejichž existence nemohla být při vzniku Zákona o státní památkové péči reflektována. Nová právní úprava má

¹⁸⁹ Důvodová zpráva k návrhu zákona o ochraně památkového fondu a o změně zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů, obecná část.

¹⁹⁰ V tomto směru nastává rozpor s čl. 6 odst. 1 Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 73/2000 Sb. m. s., o přijetí Úmluvy o ochraně architektonického dědictví Evropy.

¹⁹¹ Závěrečná zpráva z hodnocení dopadů regulace podle obecných zásad (RIA) návrhu zákona o ochraně památkového fondu a o změně zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů [online]. Praha: EEIP, 2019. s. 3 – 5. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/media2/file/1907/File30754.pdf?attachment-filename=6596261-2019-07-03-zprava-ria-6596554.pdf>.

za cíl zpružnit systém památkové péče vytvořením informačních systémů a přispět tak transparentnosti celé oblasti památkové péče.¹⁹²

3. 2. Práva a povinnosti vlastníka kulturní památky

Jedním z úkolů nové právní úpravy bylo souhrnně, a pokud možno přehledně, zakotvit práva a povinnosti vlastníka. Tomuto záměru koresponduje znění ustanovení § 17, který upravuje práva a povinnosti vlastníka kulturní památky tak, aby bylo nadále zajištěno zachování a ochrana kulturních památek a jejich kulturně-historických hodnot.¹⁹³ Toto činí na celých 8 odstavcích.

Zákonodárce jako první normu celého co do záměru a obsahu významného ustanovení, zvolil zakotvení možnosti příspěvku na zachování a chod kulturní památky; „Česká republika může přispívat vlastníku kulturní památky na zachování jejich hodnot a podporovat prezentaci kulturní památky a jejího kulturního významu“,¹⁹⁴ přihlíží přitom „zejména k významu kulturní památky, stavu a míře ohrožení zachování jejich hodnot“.¹⁹⁵

Toto ustanovení je provedením závazku České republiky vyplývajícího z čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně architektonického dědictví Evropy.¹⁹⁶ Zákon jej dále nijak nerozvíjí, a proto je možné usuzovat, že poskytnutí příspěvku bude čistě v gesci správního orgánu, který se musí o potřebě dozvědět, a také samotná kulturní památka musí obstát při hodnocení jednotlivých kritérií (význam, stav a ohrožení). Připravovaná právní úprava nevynechává, který orgán bude za tuto činnost odpovědný, pouze z textace plyne, že příspěvek bude vyplácen ze státního rozpočtu. Také neobsahuje žádná vodítka pro stanovení výše příspěvku a ani záruku transparentního systému jeho získávání. V lepším případě tak bude konkrétnější právní úprava ponechána dalšímu právnímu předpisu.

Právní úprava dále zakotvuje zbylou množinu z celkového souboru práv zaručených vlastníku ve vztahu ke kulturní památce a stanoví nárok na „*bezplatné informační, poradenské a další odborné služby památkového ústavu, které zahrnují poskytování odborných konzultací, výsledků z provedených průzkumů, výsledků z provedené měřické, fotografické nebo jiné*

¹⁹² Důvodová zpráva k návrhu zákona o ochraně památkového fondu a o změně zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů, obecná část.

¹⁹³ Důvodová zpráva k návrhu zákona o ochraně památkového fondu a o změně zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů, zvláštní část. § 17. s. 40.

¹⁹⁴ § 17 odst. 1 návrhu zákona o ochraně památkového fondu a o změně zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁹⁵ § 17 odst. 2 návrhu zákona o ochraně památkového fondu a o změně zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁹⁶ Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 73/2000 Sb. m. s., o přijetí Úmluvy o ochraně architektonického dědictví Evropy.

*obrazové dokumentace, metodické podpory, návrhů pro zamýšlené zpřístupnění kulturní památky veřejnosti, a bezplatný dálkový přístup k údajům v seznamu památkového fondu vedeným památkovým ústavem“;*¹⁹⁷ toto má souhrnu představovat významnou náhradu za omezení vlastnických práv.¹⁹⁸

Vlastníku se ukládá „*na svůj náklad kulturní památku chránit před poškozením, znehodnocením, zničením nebo odcizením, udržovat ji v takovém stavu, aby se zachovala hodnota, pro kterou je chráněna, a užívat ji způsobem, který odpovídá jejímu technickému stavu a jejím technickým možnostem a v souladu s významem, pro který je chráněna“.*¹⁹⁹

Za opětovný problém lze hodnotit skutečnost, že Zákon o ochraně památkového fondu po vzoru jeho předchůdce jednotlivé povinnosti blíže nekonkretizuje; dá se přepokládat, že se vlastník v tomto směru bude muset spoléhat na vyjádření orgánu památkové péče a odborné organizace, které do jisté míry toto uvádí ve svých aktech, nicméně je nutno vzít v potaz, že odvisí od dané osoby, jak bude v tomto konkrétní. Negativně je pak nutné hodnotit systematiku celého ustanovení § 17.

Nepatrný zásah do vlastnického práva přináší povinnost vlastníka strpět označení nemovité věci nebo stavby, která je kulturní památkou.²⁰⁰ Jedná se o novou povinnost, která v současném zákoně není výslovně obsažena. Vzhledem ke skutečnosti, že jsou kulturní památky vedeny v Ústředním seznamu kulturních památek a seznam nemovitých věcí je veřejně přístupný, nejedná se v zásadě o razantní zásah, naopak je v něm možno shledávat značná pozitiva v podobě skutečnosti, že třetí osoby budou jasněji informovány o tom, že daný objekt je kulturní památkou, a vyvodí proto pro sebe důsledky.²⁰¹

Poslední, neméně důležité je opětovné zakotvení informační povinnosti. Vlastník bude povinen písemně oznámit budoucímu nabyvateli kulturní památky při změně vlastnického práva a dalším osobám, které ji budou mít v dočasném držení z titulu například nájemní smlouvy nebo za účelem provedení prací na kulturní památce, že se jedná o kulturní památku.²⁰²

¹⁹⁷ § 17 odst. 3 návrhu zákona o ochraně památkového fondu a o změně zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁹⁸ Důvodová zpráva k návrhu zákona o ochraně památkového fondu a o změně zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů, zvláštní část.

¹⁹⁹ § 17 odst. 4 návrhu zákona o ochraně památkového fondu a o změně zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů.

²⁰⁰ § 17 odst. 5 návrhu zákona o ochraně památkového fondu a o změně zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů.

²⁰¹ Viz. např. zakotvení povinností třetích osob v § 17 odst. 8 návrhu zákona o ochraně památkového fondu a o změně zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů.

²⁰² § 17 odst. 7 návrhu zákona o ochraně památkového fondu a o změně zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů.

Doposud závěrečná norma tohoto ustanovení pak směřuje vůči každému, tedy nejen vůči vlastníku, s obecným zákazem takového jednání, které působí nepříznivé změny stavu kulturní památky a ohrožuje její zachování.²⁰³

3. 3. Práce na kulturní památce

Zákon o ochraně památkového fondu opouští pojem obnova a nově vymezuje tzv. práce na kulturní památce. Za ty budou nově považovány „*zásahy do vzhledu nebo hmotné podstaty kulturní památky nebo její části, které souvisí s její opravou, údržbou, konzervováním, s umístěním nebo odstraněním zařízení podle stavebního zákona, s umístěním nebo odstraněním reklamního či informačního poutače, pokud nejde o zařízení podle stavebního zákona, se změnou dokončené stavby, změnou stavby před dokončením, s terénní úpravou pozemku, který je kulturní památkou, s umístěním stavby na kulturní památce, s odstraněním stavby, která není kulturní památkou, ale nachází se na pozemku, který je kulturní památkou*“.²⁰⁴

Pracím na kulturní památce budou podléhat pouze ty činnosti, které naplňují oba dva znaky. Jednak se musí jednat o činnost výše vymezenou v taxativním výčtu § 3 písm. g) Zákona o ochraně památkového fondu a současně o zásah do hmotné podstaty nebo do vzhledu kulturní památky. Povaha a intenzita zamýšlených prací již dnes není vnímána jednotně a nadále bude nutné proto vzít v potaz judikaturu Nejvyššího správního soudu České republiky.²⁰⁵ Pod práce dle navrhované právní úpravy nebude možné podřadit činnosti běžné údržby a restaurování, které se dočkalo vlastní úpravy.

Před provedením prací na kulturní památce je vyžadováno posouzení orgánu památkové péče.²⁰⁶ Dle připravované úpravy by tak pro práce na kulturní památce nebylo nadále vyžadováno závazné stanovisko, jak je tomu doposud, ale posouzení. Zavedení tohoto termínu je prováděn požadavek Usnesení vlády č. 1397 ze dne 16. listopadu 2009²⁰⁷ a bude jím rozuměn akt obecního úřadu obce s rozšířenou působností, který může mít jednak formu závazného stanoviska podle § 149 správního řádu, pokud je podle jiné právní úpravy

²⁰³ § 17 odst. 8 návrhu zákona o ochraně památkového fondu a o změně zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů.

²⁰⁴ § 3 písm. g) návrhu zákona o ochraně památkového fondu a o změně zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů.

²⁰⁵ Důvodová zpráva k návrhu zákona o ochraně památkového fondu a o změně zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů, zvláštní část. § 3 a § 40.

²⁰⁶ § 40 odst. 1 návrhu zákona o ochraně památkového fondu a o změně zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů.

²⁰⁷ Má tak dojít k nastolení souladu mezi Zákonem o ochraně památkového fondu a správním řádem, neboť doposud bylo dle Zákona o státní památkové péči využíváno pojmu závazné stanovisko, který přesně nekoresponduje s aktuální právní úpravou Správního řádu.

příslušný ve věci rozhodovat jiný správní orgán, v ostatních případech pak formu správního rozhodnutí.²⁰⁸ Co do formy pro konkrétní řízení je důležitý § 97 odst. 1 připravovaného zákona. Výjimky z povinnosti získání posouzení jsou stanoveny pouze pro práce v památkové zóně a práce v ochranném památkovém pásmu, nikoliv pro práce na kulturní památce.²⁰⁹

V případě, že se vlastník kulturní památky rozhodne práce spadající pod aplikaci připravovaného Zákona o ochraně památkového fondu realizovat, musí on či osoba, která je oprávněna na základě jiného právního předpisu,²¹⁰ podat žádost, jejíž speciální náležitosti upravuje § 41 zákona.²¹¹

Kompletní žádost musí obsahovat (mimo obecných náležitostí dle správního řádu) „*název a umístění kulturní památky, popis současného stavu kulturní památky, včetně uvedení závad, a to v rozsahu částí dotčených zamýšlenou prací, technický popis zamýšlené práce a popis navrhovaného výsledného stavu po provedení zamýšlené práce*“.²¹²

Předpis nově také propojuje současnou úpravu stavebního zákona a úpravu zamýšlenou tak, že, pokud je posouzení podkladem rozhodnutí jiného správního orgánu, který požaduje dokumentaci, žadateli se ukládá, aby k žádosti přiložil i tuto dokumentaci.²¹³

Příslušný obecní úřad obce s rozšířenou působností následně po obdržení žádosti informuje odbornou organizaci o zamýšlené práci. V tomto směru nedošlo k nápravě v podobě stanovení lhůty, ve které je toto obecní úřad obce s rozšířenou působností povinen uskutečnit, ani k stanovení toho, co vše má orgán při informování památkového ústavu přiložit za podklady.²¹⁴ Připravovaná právní úprava zachovává koncepci odborného posouzení veškerých prací, na které dopadá úprava zákona.

Připravovaná úprava nově umožňuje, aby Národní památkový ústav sám posoudil, jak bude ve věci postupovat: může využít zjednodušeného postupu, kdy pouze orgánu státní památkové péče bezodkladně písemně sdělí, že je rozhodovací praxe ustálena a není důvod se od ní odchylovat, nebo vypracuje a doručí písemné vyjádření ve lhůtě 20 dnů ode dne

²⁰⁸ Důvodová zpráva k návrhu zákona o ochraně památkového fondu a o změně zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů, zvláštní část. § 40. s. 49.

²⁰⁹ § 40 odst. 3 a 4 návrhu zákona o ochraně památkového fondu a o změně zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů.

²¹⁰ Tímto zvláštním předpisem je myšlen např. stavební zákon.

²¹¹ Obecné náležitosti žádosti upravuje správní řád v § 37 odst. 2.

²¹² § 41 odst. 1 návrhu zákona o ochraně památkového fondu a o změně zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů.

²¹³ § 41 odst. 2 návrhu zákona o ochraně památkového fondu a o změně zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů.

²¹⁴ Důvodová zpráva k návrhu zákona o ochraně památkového fondu a o změně zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů, zvláštní část. § 44. s. 51.

obdržení informace o žádosti, případně se ve věci nebude vůbec angažovat.²¹⁵ Pokud odborná organizace dojde k závěru, že je nutné vydat vyjádření (ať už z důvodu, že se je nutná revize postupu nebo pro náročnost prací), má na vyjádření stanovenu stejnou lhůtu, jako tomu bylo doposud, a v případě, že bude vyjádření doručeno po jejím uplynutí, nebude k němu orgán památkové péče přihlížet; možnost prodloužení této lhůty zákon nepředpokládá. V rámci běhu této lhůty, neběží lhůta pro vydání posouzení.²¹⁶

Národní památkový ústav je vázán svým předchozím stanoviskem a navazující stanoviska mohou být uplatněna pouze tehdy, jsou-li zde nově zjištěné a doložené skutečnosti, které podstatně změnilly podmínky a nemohlo k nim být přihlíženo dříve.²¹⁷

Orgán památkové péče následně při posuzování ověří, zda je zamýšlená práce na kulturní památce v souladu se současným stavem poznání hodnot kulturní památky, příp. památkového území, s plánem ochrany nebo s opatřením obecné povahy o vymezení ochranného památkového pásma, přičemž připravovaná právní úprava přímo ukládá hlediska, ze kterých orgán památkové péče jednotlivé žádosti hodnotí.²¹⁸ V posouzení pak orgán památkové péče stanoví, zda zamýšlenou práci na kulturní památce lze na základě podané žádosti připravovat a provést, a případné podmínky.²¹⁹

Posouzení orgánu památkové péče má platnost 2 roky, v odůvodněných případech déle, nikoliv však více než 3 roky.²²⁰

Revize se dostane rovněž přestupkům, které budou nově souhrnně upraveny v rámci jednoho ustanovení pro fyzické osoby, fyzické osoby podnikající i právnické osoby. Dojde k větší diferenciaci možných maximálních pokut od 50 000 Kč za nesplnění oznamovací povinnosti do 5 000 000 Kč za zničení kulturní památky.²²¹ Tyto pokuty mohou být v případě opakovaného spáchání uloženy až v dvojnásobné výši.²²²

²¹⁵ Důvodová zpráva k návrhu zákona o ochraně památkového fondu a o změně zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů, zvláštní část. § 44. s. 51.

²¹⁶ § 44 odst. 4 návrhu zákona o ochraně památkového fondu a o změně zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů.

²¹⁷ Dále také § 96 návrhu zákona o ochraně památkového fondu a o změně zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů.

²¹⁸ § 45 odst. 1 návrhu zákona o ochraně památkového fondu a o změně zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů.

²¹⁹ § 45 odst. 1 návrhu zákona o ochraně památkového fondu a o změně zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů.

²²⁰ § 97 odst. 2 návrhu zákona o ochraně památkového fondu a o změně zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů.

²²¹ § 85 návrhu zákona o ochraně památkového fondu a o změně zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů.

²²² § 85 odst. 8 návrhu zákona o ochraně památkového fondu a o změně zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů.

4. Péče o kulturní památku dle právní úpravy Slovenské republiky

4. 1. Úvod do Zákona o ochrane pamiatkového fondu

Byť Slovenská republika v oblasti právní ochrany kulturního dědictví vkročila do 21. století se stejným základem jako my v podobě Zákona o státní památkové péči, již v roce 2002 nabyla účinnosti právní úprava nová, zákon č. 49/2002 Z. z., o ochrane pamiatkového fondu, který je s několika novelami účinný dodnes.

Zákon je inspirován zásadami ochrany kulturních památek okolních států, zejména pak Rakouska, Německa a Maďarska, reflektuje ale právní úpravu i dalších evropských států.²²³

Právní úprava vůbec poprvé vymezuje památkový fond, jakožto „*soubor movitých a nemovitých věcí prohlášených za národní kulturní památky, památkové rezervace a památkové zóny*“, a jeho ochranu jako „*činnost spočívající zejména v předcházení a omezování takových zásahů do kulturní památky, které ji ohrožují, poškozují nebo ničí, stejně tak odstraňování následků takových zásahů*“.²²⁴ Způsob ochrany kulturních památek není diferencován a všechny památky jsou chráněny stejně. Cílem přijetí nové právní úpravy bylo také snížit administrativní zátěž při vydávání jednotlivých rozhodnutí, ochrana kulturních památek zůstává nadále povinností zejména jejich vlastníků.²²⁵

Z hlediska rozdílnosti s naší právní úpravou jsou stěžejní ustanovení § 3, 9 a násl. zřizující po vzoru Rakouska specializovaný Památkový úřad s celoslovenskou působností a krajské památkové úřady.²²⁶ Vydávat rozhodnutí týkající se kulturních památek je oprávněn Památkový úřad a krajské památkové úřady,²²⁷ jiné orgány pouze na základě jejich vyjádření.²²⁸ Krajský památkový úřad je orgán specializované státní správy na úseku ochrany památkového fondu v řízeních, která vedou stavební úřady, má v nich postavení dotčeného orgánu a obsah jeho stanovisek je pro stavební úřady závazný.²²⁹

Realizace ochrany památkového fondu je rozložena do dvou částí zákona, do části čtvrté a páté, kdy prvně zmíněná část upravuje povětšinou základní práva a povinnosti

²²³ Důvodová zpráva k zákonu č. 49/2002 Z. z., o ochrane pamiatkového fondu, všeobecná část.

²²⁴ § 2 odst. 1 a 7 zákona č. 49/2002 Z. z., o ochrane pamiatkového fondu, ve znění pozdějších předpisů.

²²⁵ Důvodová zpráva k zákonu č. 49/2002 Z. z., o ochrane pamiatkového fondu, všeobecná část.

²²⁶ Důvodová zpráva k zákonu č. 49/2002 Z. z., o ochrane pamiatkového fondu, zvláštní část. § 3, 9, 10 a 11.

²²⁷ Památkový úřad je příslušný v druhém a Krajský památkový úřad v prvním stupni.

²²⁸ Důvodová zpráva k zákonu č. 49/2002 Z. z., o ochrane pamiatkového fondu, všeobecná část.

²²⁹ *Príručka vlastníka NKP* [online]. pamiatky.sk, 11. dubna 2011, aktualizované 29. října 2019 [cit. 16. dubna 2021]. Dostupné z: <http://www.pamiatky.sk/sk/page/prirucka-vlastnika>.

zejména vlastníka kulturní památky, druhá se zaměřuje čistě na obnovu a restaurování kulturní památky.

4. 2. Práva a povinnosti vlastníka kulturní památky

Obecným východiskem, nebo spíše úvodem do části zákona zaobírajícím se péčí o kulturní památky je ustanovení § 27 odst. 1, které stanoví, že *„základní ochranou kulturní památky je souhrn činností a opatření vykonávaných za účelem předcházení ohrožení, poškození, zničení nebo odcizení kulturní památky, trvalé udržování dobrého stavu kulturní památky včetně jejího prostředí, a takový způsob využívání a prezentace, který odpovídá její památkové hodnotě a technickému stavu“*.

Toto ustanovení bylo přijato za účelem prevence a předcházení ohrožení a zničení kulturních památek. V praxi by se mělo jednat o běžnou, pravidelnou činnost, která má zabránit vážnějším závadám a s nimi spojenými vyššími náklady a která nepodléhá režimu rozhodování dle níže popsaných ustanovení.²³⁰ Zákon současně zapovídá stavební ale i jinou činnost v bezprostředním okolí nemovité kulturní památky, jímž je rozuměn prostor v okruhu deseti metrů od památky,²³¹ která by ji mohla ohrozit.²³²

Zákonodárce přímo navázal vymezením práv a povinností a ustanovením § 28 zakotvil práva a povinnosti nejen vlastníka kulturní památky, ale i vlastníka nemovité věci, která byť není kulturní památkou, nachází se v památkové rezervaci, zóně nebo pásnu.

Ze zákona je vlastníku kulturní památky přiznáno právo nejen *„požádat krajský památkový úřad o bezplatné poskytnutí odborné a metodické pomoci ve věci ochrany kulturní památky, obec a Ministerstvo kultury Slovenské republiky o poskytnutí finančního příspěvku nebo státní pomoci na zachování památkové hodnoty kulturní památky“*,²³³ ale také právo na přiměřenou náhradu prokazatelné újmy, která vlastníku vznikla aplikací zákona nebo rozhodnutím vydaného podle zákona.^{234, 235}

Vlastník kulturní památky je povinen vykonávat na své náklady *„základní ochranu kulturní památky, užívat kulturní památku v souladu s její památkovou hodnotou, oznámit smluvní straně v případě převodu vlastnictví, že se na kulturní památku vztahuje režim*

²³⁰ Důvodová zpráva k zákonu č. 49/2002 Z. z., o ochrane pamiatkového fondu, zvláštní část. § 27.

²³¹ Zákon také obsahuje konkrétní vymezení, jak se vzdálenost měří: za předpokladu, že nemovitou kulturní památkou je stavba, se deset metrů počítá od obvodního pláště stavby; pokud je nemovitou kulturní památkou pozemek, pak od jeho hranice.

²³² § 27 odst. 2 zákona č. 49/2002 Z. z., o ochrane pamiatkového fondu, ve znění pozdějších předpisů.

²³³ § 28 odst. 1 zákona č. 49/2002 Z. z., o ochrane pamiatkového fondu, ve znění pozdějších předpisů.

²³⁴ § 28 odst. 1 zákona č. 49/2002 Z. z., o ochrane pamiatkového fondu, ve znění pozdějších předpisů.

²³⁵ Ze samotné důvodové zprávy však nepřímo plyne, že aktuálně na tyto výdaje nejsou prostředky, a proto žádostem o příspěvek pravděpodobně nebude často vyhověno.

ochrany zákona, umožnit vstup zaměstnancům orgánu ochrany památkového fondu a jiným oprávněným osobám do nemovité kulturní památky, strpět označení kulturní památky, pokud o tom rozhodne krajský památkový úřad, strpět zpřístupnění kulturní památky za náhradu, pokud není obydlím, zabezpečit zvláštní ochranu kulturní památky a na nevyhnutelně dlouhou dobu ji svěřit do úschovy při vzniku mimořádné nebo krizové situace a zabezpečit kulturní památku podle předpisů mezinárodního práva v době vyhlášeného vojenského stavu nebo války“.²³⁶

Vlastník kulturní památky je povinen bezodkladně oznámit ohrožení, poškození, či dokonce zničení kulturní památky, zamýšlenou změnu užívání, vyklizení, zcizení a odcizení.²³⁷

Pouze zmíním, že samotný zákonodárce (na rozdíl od českého) přiznává, že práva a povinnosti vlastníka kulturní památky nemohou být pro veřejný zájem na ochraně vyvážené.²³⁸

4. 3. Obnova kulturní památky

Obnovou kulturní památky jakožto legislativní zkratkou využívanou pouze pro účely Zákona o ochrane pamiatkového fondu se rozumí „*soubor specializovaných umělecko-řemeslných a jiných odborných činností, kterými se vykonává údržba, konzervování, oprava, adaptace nebo rekonstrukce kulturní památky nebo její části s cílem zachovat její památkovou hodnotu*“.²³⁹ Obnovou se rozumí i činnosti, které nepodléhají ohlášení a povolení podle zákona č. 50/1976 Zb., o územnom plánování a stavebnom poriadku.²⁴⁰ Obnovou jsou tak rozuměny i činnosti dle slovenského práva označované jako oprava nebo údržba, které by standardně nepodléhaly schvalovacímu procesu, ale pro zajištění cíle sledovaného zákonem podléhají při jejich výkonu na kulturní památce rozhodnutí krajského památkového úřadu.²⁴¹

Před zahájením obnovy je vlastník kulturní památky povinen krajskému památkovému úřadu předložit žádost o vydání rozhodnutí o záměru obnovy,²⁴² jejíž součástí je konkretizace záměru obnovy, tj. identifikační a majetkoprávní údaje o kulturní památce, plánované budoucí využití kulturní památky respektující její kapacitu a hodnoty a specifikaci předpokládaných

²³⁶ § 28 odst. 2 zákona č. 49/2002 Z. z., o ochrane pamiatkového fondu, ve znění pozdějších předpisů.

²³⁷ § 28 odst. 3 zákona č. 49/2002 Z. z., o ochrane pamiatkového fondu, ve znění pozdějších předpisů.

²³⁸ Důvodová zpráva k zákonu č. 49/2002 Z. z., o ochrane pamiatkového fondu, zvláštní část. § 29.

²³⁹ § 32 odst. 1 zákona č. 49/2002 Z. z., o ochrane pamiatkového fondu, ve znění pozdějších předpisů.

²⁴⁰ § 32 odst. 1 zákona č. 49/2002 Z. z., o ochrane pamiatkového fondu, ve znění pozdějších předpisů.

²⁴¹ *Príručka vlastníka NKP* [online]. pamiatky.sk, 11. dubna 2011, aktualizované 29. října 2019 [cit. 16. dubna 2021]. Dostupné z: <http://www.pamiatky.sk/sk/page/prirucka-vlastnika>.

²⁴² § 32 odst. 2 zákona č. 49/2002 Z. z., o ochrane pamiatkového fondu, ve znění pozdějších předpisů.

změn.²⁴³ Cílem ustanovení § 32 odst. 2 a 3 je předejít takové obnově, která by mohla být v rozporu s její památkovou hodnotou.²⁴⁴ Pokud vlastník tuto povinnost nesplní, zahájí krajský památkový úřad řízení ex offa.²⁴⁵

Rozhodnutí o záměru obnovy vydává krajský památkový úřad, přičemž obsahuje zhodnocení, zda navrhovaný záměr je z hlediska zájmů chráněných zákonem přípustný, a určí podmínky, za kterých je možno předpokládaný záměr obnovy připravit a vykonat.²⁴⁶ V rozhodnutí úřad také uloží vlastníku kulturní památky, aby začátek a předpokládaný konec obnovy oznámil příslušnému orgánu předem.²⁴⁷

V případě, že vlastník kulturní památky s rozhodnutím souhlasí, je oprávněn si nechat vypracovat pro obnovu přípravnou a projektovou dokumentaci přímo nebo poté, co v záměru obnovy reflektuje podmínky stanovené krajským památkovým úřadem; pokud nikoliv, musí postupovat v souladu s poučením uvedeném v rozhodnutí.²⁴⁸

Pokud vlastník kulturní památky zahájí realizaci obnovy bez tohoto rozhodnutí, krajský památkový úřad zahájí řízení o obnově, které vlastníku zašle a vyzve jej, aby v pracích do vydání rozhodnutí nepokračoval.²⁴⁹

Projektovou dokumentaci obnovy a její případné změny je vlastník kulturní památky povinen projednat s krajským památkovým úřadem.²⁵⁰ Před započítím obnovy kulturní památky je její vlastník povinen krajskému památkovému úřadu předložit přípravnou a projektovou dokumentaci obnovy, ten poté vydá samostatné závazné stanovisko o každé z nich.²⁵¹

Krajský památkový úřad vykonává dohled nad průběhem obnovy kulturní památky, a v případě, že zjistí nedostatky či že vlastník jedná v rozporu s rozhodnutím nebo závazným stanoviskem, je oprávněn rozhodnutím práce zastavit. Odvolání proti rozhodnutí o zastavení nemá odkladný účinek.²⁵²

²⁴³ § 32 odst. 3 zákona č. 49/2002 Z. z., o ochrane pamiatkového fondu, ve znění pozdějších předpisů.

²⁴⁴ *Príručka vlastníka NKP* [online]. pamiatky.sk, 11. dubna 2011, aktualizované 29. října 2019 [cit. 16. dubna 2021]. Dostupné z: <http://www.pamiatky.sk/sk/page/prirucka-vlastnika>.

²⁴⁵ MASLEN, Michal. *Cultural and natural heritage – legal instrument of its preservativ in Slovak Republic*. Krakow: Spolok Slovákov v Poľsku, 2017. s. 89.

²⁴⁶ § 32 odst. 4 zákona č. 49/2002 Z. z., o ochrane pamiatkového fondu, ve znění pozdějších předpisů.

²⁴⁷ *Príručka vlastníka NKP* [online]. pamiatky.sk, 11. dubna 2011, aktualizované 29. října 2019 [cit. 16. dubna 2021]. Dostupné z: <http://www.pamiatky.sk/sk/page/prirucka-vlastnika>.

²⁴⁸ Pamiatkový úřad SR. *Vademecum* [online]. Bratislava: Pamiatkový úřad SR, 2017. Dostupné z: http://www.pamiatky.sk/content/data/File/Vademecum_2017.pdf.

²⁴⁹ *Príručka vlastníka NKP* [online]. pamiatky.sk, 11. dubna 2011, aktualizované 29. října 2019 [cit. 16. dubna 2021]. Dostupné z: <http://www.pamiatky.sk/sk/page/prirucka-vlastnika>.

²⁵⁰ § 32 odst. 9 zákona č. 49/2002 Z. z., o ochrane pamiatkového fondu, ve znění pozdějších předpisů.

²⁵¹ § 32 odst. 10 zákona č. 49/2002 Z. z., o ochrane pamiatkového fondu, ve znění pozdějších předpisů.

²⁵² § 32 odst. 13 zákona č. 49/2002 Z. z., o ochrane pamiatkového fondu, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon také pamatuje na možnost, že v průběhu obnovy kulturní památky dojde k odkrytí nepředpokládaného nálezů. Ten musí být následně nálezcem ohlášen krajskému památkovému úřadu, který o dalším postupu rozhodne do tří pracovních dnů.²⁵³ V této lhůtě je nálezce povinen veškeré práce dotýkající se nálezů zastavit.²⁵⁴

Po dokončení obnovy je vlastník kulturní památky povinen ve lhůtě 15 dní od skončení prací na kulturní památce odevzdat krajskému památkovému úřadu jedno vyhotovení dokumentace vykonané obnovy.²⁵⁵

Zákon tradičně obsahuje i výši pokut za relevantní přestupky spáchané na kulturní památce, ta může být stanovena pro fyzické osoby až do výše 200 000 eur a právnické a fyzické podnikající do výše 1 000 000 eur.²⁵⁶

4. 4. Pomoc státu a obce při obnově kulturní památky

Pokud vlastník kulturní památky nemůže ať už částečně, nebo úplně hradit náklady obnovy kulturní památky, může požádat o finanční příspěvek Ministerstvo a obec.²⁵⁷

„Na poskytnutí příspěvku na obnovu kulturní památky není právní nárok“,²⁵⁸ je-li poskytnut, může si Ministerstvo vyhradit jeho vrácení pro případ, kdy do deseti let od poskytnutí příspěvku dojde k převodu vlastnického práva ke kulturní památce nebo její části jinak než darováním.

Dle současné právní úpravy příspěvek na obnovu nebude poskytnut za předpokladu, že je úhradu možných nákladů zajistit zejména podle obecné právní úpravy státního stavebního příspěvku dle § 95 zákona č. 50/1976 Zb., o územním plánování a stavebním poriadku.²⁵⁹

Financování obnovy kulturní památky je možné po vlastní iniciaci vlastníkem ze státního rozpočtu, strukturálních fondů, z dotací, z rozpočtů samosprávných krajů nebo z fondů a nadací.²⁶⁰

²⁵³ Bohužel, v praxi ale mohou nastat situace, kdy stavebník nález buď neoznámí anebo přímo zničí, aby se vyhnul možnému prodloužení a prodražení prací.

²⁵⁴ § 32 odst. 14 zákona č. 49/2002 Z. z., o ochrane pamiatkového fondu, ve znění pozdějších předpisů.

²⁵⁵ § 32 odst. 15 zákona č. 49/2002 Z. z., o ochrane pamiatkového fondu, ve znění pozdějších předpisů.

²⁵⁶ § 42 odst. 1 a 2, § 43 odst. 1 a 2 zákona č. 49/2002 Z. z., o ochrane pamiatkového fondu, ve znění pozdějších předpisů.

²⁵⁷ § 34 odst. 1 zákona č. 49/2002 Z. z., o ochrane pamiatkového fondu, ve znění pozdějších předpisů.

²⁵⁸ § 34 odst. 1 zákona č. 49/2002 Z. z., o ochrane pamiatkového fondu, ve znění pozdějších předpisů.

²⁵⁹ § 34 odst. 3 a 4 zákona č. 49/2002 Z. z., o ochrane pamiatkového fondu, ve znění pozdějších předpisů.

²⁶⁰ *Príručka vlastníka NKP* [online]. pamiatky.sk, 11. dubna 2011, aktualizované 29. října 2019 [cit. 16. dubna 2021]. Dostupné z: <http://www.pamiatky.sk/sk/page/prirucka-vlastnika>.

5. Péče o kulturní památku dle právní úpravy Rakouské republiky

5. 1. Úvod do Zákona o ochraně památek

V současné době účinná právní úprava ochrany památek v Rakouské republice je první právní úpravou, kterou v dané oblasti Rakousko kdy přijalo. Pochází již z roku 1923, kdy nabyl účinnosti BGBl. Nr. 533/1923, Bundesgesetz betreffend Beschränkungen in der Verfügung über Gegenstände von geschichtlicher, künstlerischer oder kultureller Bedeutung.²⁶¹ Doposud největší novelizací prošel zákon přijetím BGBl. Nr. 170/1999, jež se stal účinný 1. 1. 2000. Zákon má celorepublikovou působnost a tím se odlišuje zejména od právní úpravy Spolkové republiky Německo, která již v ústavě zakotvuje kulturní svrchovanost jednotlivých spolkových zemí, ty tak mají v současné době každá svůj vlastní zákon o ochraně památek.²⁶²

Jak výše zmíněné okolnosti napovídají, ochrana kulturních památek má v Rakousku velkou tradici, která byla inspirací nejen pro slovenskou právní úpravu, ale i českou v Zákoně o státní památkové péči, potažmo Zákoně o ochraně památkového fondu. Zákon jako takový zakotvuje ochranu památek před zničením, změnou či vývozem, zavádí Bundesdenkmalamt neboli Spolkový památkový úřad či například Denkmalbeirat neboli Památkovou radu.

Velkým rozdílem našich právních úprav je na ústřední úrovni zřízený dvoustupňový Spolkový památkový úřad či také BDA.²⁶³ Ten odpovídá za identifikaci ohroženého kulturního dědictví a jeho ochranu.²⁶⁴ Jedná se o jednu z nejstarších institucí tohoto typu v Evropě a v současné době spadá pod Ministerstvo vzdělání, umění a kultury.²⁶⁵ V prvním stupni, na úrovni jednotlivých spolkových zemí, jeho činnost vykonávají landeskonservatorat neboli zemská konzervatoria.²⁶⁶

Dřívější podoby Zákona o ochraně památek dělily památky dle jejich vlastníka, ochrana pak byla přiznávána automaticky, pokud byla památka ve veřejném vlastnictví, a to

²⁶¹ Poslední novelizace proběhla v roce 2013. Více na: *Bundesgesetzblatt authentisch ab 2004* [online]. ris.bka.gv.at [cit. 6. března 2022]. Dostupné z: <https://www.ris.bka.gv.at/eli/bgbl/I/2013/92>.

²⁶² KIESOW, Gottfried. *Památková péče v Německu*. Brno: Barrister & Principal, 2012. s. 87, 88.

²⁶³ PEK, Tomáš. *Stavební památky. Specifika přípravy a financování jejich obnovy, údržby a provozu*. Praha: Wolters Kluwer, 2009. 216 s. 103.

²⁶⁴ The Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights. *Questionnaire on Access to Cultural Heritage – Austrian Reply* [online]. Švýcarsko: Organizace spojených národů. Dostupné z: <https://ohchr.org/Documents/Issues/CulturalRights/CulturalHeritage/Submissions/1.Austria.doc>.

²⁶⁵ § 2a odst. 4, § 12 a další BGBl. Nr. 533/1923, ve znění pozdějších předpisů.

²⁶⁶ Aktuálně jich v Rakousku působí devět - Burgenland, Korutany (Klagenfurt), Dolní Rakousko (Krems an der Donau), Horní Rakousko (Linc), Salzburg (Salzburg), Štýrsko (Graz), Tyrolsko (Innsbruck), Vorarlbersko (Bregenz) a Vídeň.

na základě domněnky. Pokud byla památka ve vlastnictví soukromém, ochrana dle Zákona o ochraně památek jim musela být přiznána individuálně. Dnes jsou již památky, na něž se vztahuje ochrana dle rakouské právní úpravy, jen ty „*věci movité či nemovité, vytvořené člověkem, mající historický, umělecký nebo jiný kulturní význam, pro který jsou ve veřejném zájmu zachovávány*“.^{267, 268} Tento význam může být dán věci samotnou, ale také vztahem či umístěním k jinému objektu.²⁶⁹ Jak bylo zmíněno výše, dříve objekty ve vlastnictví státu, spolkové země nebo třeba církve byly za památky považovány ex lege, dnes již probíhá přezkum. Za památky jsou dle zákona považovány i parky a zahrady, ty v soukromém vlastnictví však mohou být prohlášeny za památku pouze tehdy, souhlasí-li s tím jejich vlastník.²⁷⁰

Zákon o ochraně památek je nyní členěn do 5 sekcí, přičemž péči o památku v rozsahu významném pro tuto práci se zabývá sekce druhá.²⁷¹

5. 2. Ochrana památky před zničením a změnou

Zákon o ochraně památek pro vlastníka památky v zásadě explicitně nestanoví žádné aktivní povinnosti, nesmí však památku bez povolení zničit či změnit. Ukládá se pouze oznamovací povinnost v případě převodu vlastnického práva, kdy je vlastník povinen oznámit Spolkovému památkovému úřadu, který poté vydá souhlas.²⁷² A dále pokud není schopen provádět sám a na svůj náklad opatření nezbytná pro zachování památky, musí o tom nejpozději do dvou týdnů písemně informovat úřad.²⁷³

5. 3. Povolení ke zničení či změně památky

V případech běžné údržby či opravy nemovité památky prováděné v nezbytném rozsahu, je považováno za dostatečné, pokud vlastník svůj záměr tyto práce vykonat oznámí příslušnému úřadu. To může být provedeno ústně či písemně, avšak nejpozději dva měsíce před jejich započítím. Oznámení musí obsahovat údaj, že se jedná o práce dle § 5 odst. 2 věty

²⁶⁷ § 1 odst. 1 BGBl. Nr. 533/1923, ve znění pozdějších předpisů.

²⁶⁸ Tím je rozuměna ochrana před zničením, změnou či vývozem do zahraničí.

²⁶⁹ Dále viz. § 1 odst. 1 BGBl. Nr. 533/1923, ve znění pozdějších předpisů.

²⁷⁰ Konkrétní parky a zahrady, na něž se zákon vztahuje, však musí být v souladu s § 1 odst. 12 BGBl. Nr. 533/1923 výslovně uvedeny v Příloze 2 zákona.

²⁷¹ Sekce Schutz vor Zerstörung oder Veränderung zahrnuje § 2 - § 15 BGBl. Nr. 533/1923.

²⁷² § 6 odst. 1 - 3 BGBl. Nr. 533/1923, ve znění pozdějších předpisů.

²⁷³ § 4 odst. 1 bod 2 BGBl. Nr. 533/1923, ve znění pozdějších předpisů.

první Zákona o ochraně památek a Spolkový památkový úřad poté musí ve lhůtě 6 týdnů vydat rozhodnutí. S jeho nečinností není spojena fikce pozitivního rozhodnutí.²⁷⁴

Pokud vlastník památky zamýšlí provést její změnu, která by mohla mít vliv na její stav, historický vzhled nebo umělecké působení, či ji zničit, je povinen si obstarat povolení Spolkového památkového úřadu vydaného dle ustanovení § 5 Zákona o ochraně památek.²⁷⁵ ²⁷⁶ Za zničení je dle zákona považována situace, kdy vlastník památky úmyslně zanedbává běžnou údržbu památky, která je nezbytná pro její další zachování, ačkoliv by tato opatření nevyžadovala žádné či nízké finanční prostředky.²⁷⁷

V případě žádosti o změnu či zničení památky, musí žadatel předložit dokumentaci, ve které dostatečným způsobem vymezí rozsah zamýšlených prací. Důkazní břemeno, že jsou důvody pro zničení nebo změnu památky oprávněné, leží na žadateli.

Spolkový památkový úřad poté zvažuje veškeré důvody, které žadatel uvádí pro zamýšlené práce, stejně tak je povinen sám vyhledávat podklady podporující či vyvracející potřebu zničení, změny nebo zachování v současném stavu. Zvláště musí úřad přihlížet ke změnám, které mají památce zajistit ekonomické udržení.²⁷⁸ Úřad je oprávněn v usnesení o povolení změn určit, která konkrétní opatření vyžadují dodatečnou specifikaci Spolkového památkového úřadu.²⁷⁹ Spolkový památkový úřad může žádosti vyhovět také pouze z části.²⁸⁰

Povolení ke zničení nebo změně památky dle § 5 odst. 1 pozbývá platnosti, pokud práce nejsou vykonány do tří let. Prodloužení lhůty je možné o další tři roky. Toto prodloužení musí být povoleno, pokud zpoždění je či bylo způsobeno úředním postupem.²⁸¹

V případě bezprostředně hrozícího nebezpečí, mohou být nezbytné zabezpečovací práce, které by standardně vyžadovaly povolení dle § 4 odst. 1, resp. § 5 Zákona o ochraně památek, provedeny i bez souhlasu Spolkového památkového úřadu a následně mu být pouze oznámeny.²⁸²

5. 4. Příspěvek na zachování či změnu památky

S náklady vynaloženými na zabezpečení, zachování nebo změnu památky náleží dle Zákona o ochraně památek přímá a nepřímá finanční pomoc. Ať už pomoc v podobě dotací,

²⁷⁴ § 5 odst. 2 BGBI. Nr. 533/1923, ve znění pozdějších předpisů.

²⁷⁵ Výjimku tvoří práce dle § 4 odst. 2 BGBI. Nr. 533/1923, ve znění pozdějších předpisů.

²⁷⁶ § 4 odst. 1 BGBI. Nr. 533/1923, ve znění pozdějších předpisů.

²⁷⁷ § 4 odst. 1 bod 2. BGBI. Nr. 533/1923, ve znění pozdějších předpisů.

²⁷⁸ § 5 odst. 1 BGBI. Nr. 533/1923, ve znění pozdějších předpisů.

²⁷⁹ § 5 odst. 3 BGBI. Nr. 533/1923, ve znění pozdějších předpisů.

²⁸⁰ § 5 odst. 1 BGBI. Nr. 533/1923, ve znění pozdějších předpisů.

²⁸¹ § 5 odst. 6 BGBI. Nr. 533/1923, ve znění pozdějších předpisů.

²⁸² § 4 odst. 2 BGBI. Nr. 533/1923, ve znění pozdějších předpisů.

nebo třeba daňové úlevy má za cíl zabránit nepříznivým změnám na památce a jejímu zničení. Je-li to možné, náleží vlastníku památky také náhrada za škodu, která vznikne v důsledku prací prováděných Spolkovým památkovým úřadem při aplikaci Zákona o ochraně památek.²⁸³ Poskytování příspěvků je v gesci Ministerstva, které prostředky poskytne Spolkovému památkovému úřadu, a ten je následně přerozdělí.

K dofinancování opatření, zejména pak záchranných prací na památce, která je přímo ohrožena, je zřízen Památkový fond. Ten je možné v zákoně nalézt od roku 2000, byl tedy součástí velké novely zákona. Prostředky v něm obsažené jsou získávány z darů, pokut, ale i dalších zdrojů.²⁸⁴

²⁸³ § 32 BGBI. Nr. 533/1923, ve znění pozdějších předpisů.

²⁸⁴ § 33 odst. 1 a 2 BGBI. Nr. 533/1923, ve znění pozdějších předpisů.

6. Srovnání právních úprav

6. 1. Srovnání právní úpravy Zákona o státní památkové péči a připravované právní úpravy Zákona o ochraně památkového fondu

Hlavním důvodem rekonstrukcí by mělo být, že stávající právní úprava je z nějakého důvodu nedostatečná a nevyhovuje dobovým požadavkům. Předpokladem je, že pokud je přijímána nová právní úprava, měla by zejména odstranit nedostatky té současné.

Hledání varianty, která by vhodným způsobem nahradila Zákon o státní památkové péči, probíhá již více než čtvrt století²⁸⁵ a stále se nezdá, že bychom se dobírali do zdárného konce;²⁸⁶ po nastínění jednotlivých úprav Zákona o státní památkové péči a Zákona o ochraně památkového fondu, je namístě jejich srovnání.

6. 1. 1. Dvojkolejnost systému

Jedním z velkých problémů současného systému ochrany kulturních památek v České republice je jeho dvojkolejnost. Působnost v oblasti ochrany kulturních památek je dělena mezi obecní úřady obce s rozšířenou působností a Národní památkový ústav. Řízení o vydání závazného stanoviska k obnově kulturní památky je v pravomoci obecního úřadu obce s rozšířenou působností; ten tak ale činí, či měl by činit, na základně písemného vyjádření Národního památkového ústavu.

Je nepochybné, že v případě nakládání s kulturními památkami je nezbytné, aby byl rozhodující orgán obsazen odborným aparátem, a neboť tohoto není dobře možné u orgánu státní památkové péče dosáhnout, resp. není možné, aby na každém jednotlivém byl přítomen kvalifikovaný pracovník, je nutné zajistit součinnost s jedním ze 14 územních odborných pracovišť Národního památkového ústavu.²⁸⁷

Mezi původními stěžejními záměry připravované právní úpravy byla reorganizace systému a vytvoření jediného úřadu komplexně spravujícího oblast památkového fondu v České republice. Od tohoto bylo ovšem upuštěno a připravovaný zákon počítá nadále s dvojkolejným systémem s nezbytným prvkem spolupráce orgánu památkové péče a odborné organizace.

²⁸⁵ *Odborníci podporují památkový zákon, má ale stále i kritiky* [online]. pravni prostor.cz, 6. června 2016 [cit. 31. března 2022]. Dostupné z: <https://www.pravni prostor.cz/aktuality/aktuality/odbornici-podporuji-pamatkovy-zakon-ma-ale-stale-i-kritiky>.

²⁸⁶ Poslední významnou událostí v tomto směru bylo zamítnutí návrhu Zákona o ochraně památkového fondu dne 12. 7. 2019 ve 3. čtení.

²⁸⁷ *Pracoviště NPÚ* [online]. npu.cz [cit. 16. dubna 2022]. Dostupné z: <https://www.npu.cz/pracoviste-npu>.

Tento model nepovažuji za zdařilý, dokladem může být případ prošetřovaný veřejným ochráncem práv týkající se výměny střešní krytiny, kdy vlastník zamýšlel použít typ 1 střešní krytiny, který byl odbornou organizací shledán za nepřijatelný, proto doporučila typ 2 a orgán státní památkové péče vydal kladné závazné stanovisko pro typ 3, který následně odborná organizace shledala za rovněž nepřijatelný.²⁸⁸ Odlišným případem pak mohou být situace, kdy vlastníci kulturních památek nedodržovali závazná stanoviska, neboť při realizaci obnovy odborná organizace požadovala změny schválených prací bez vědomí orgánu státní památkové péče.²⁸⁹

6. 1. 2. Práva a povinnosti vlastníka kulturní památky

Jak již v této práci zaznělo, vlastnické právo každého vlastníka kulturní památky je ve veřejném zájmu zásadně omezeno. Za jeden z důležitých aspektů naší právní úpravy je považováno jasné a systematické stanovení povinností a jim, pokud možno, korespondujících práv. Vyjádření jednotlivých práv a povinností v Zákoně o státní památkové péči osobně nepovažuji za nejzdařilejší, stejně tak výčet v právní úpravě připravované. Ta nejen že vlastníku kulturní památky přidala povinnosti, ale odebrala část práv. Pokud bude přijat Zákon o ochraně památkového fondu v podobě, jaké je dnes, vlastník kulturní památky pozbude možnost získat příspěvek na péči o kulturní památku na základě žádosti. Zaručeny budou ale poradenské, informační a odborné služby a bezplatný přístup k údajům v seznamu památkového fondu, ty mají tvořit odpovídající protipól k rozsáhlému výčtu povinností.

Již dnes památková péče naráží na skutečnost, že celková oblast ochrany kulturních památek je z pohledu jejího vlastníka považována za silně demotivující, od nejasné legislativy, přes nejednotné uplatňování požadavků vyjádřených zákonem, po nízkou náhradu nákladů vlastníkům kulturních památek,²⁹⁰ což nezřídka vede k nevoli vlastníků, zejména pak nemovitostí co do své hodnoty odpovídající kulturní památce, být *zapsán* do Ústředního seznamu kulturních památek.

²⁸⁸ VARVAŘOVSKÝ, Pavel a kol. *Památková péče. Sborník stanovisek veřejného ochránce práv* [online]. Brno: Kancelář veřejného ochránce práv, 2012. s. 89 – 90. Dostupné z: https://www.ochrance.cz/vystupy/edice-stanoviska/Pamatkova_pece.pdf.

²⁸⁹ *Komentář k pravomocem NPÚ a MHMP-OPP stanovených v zákonech č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, a dalších platných právních předpisech* [online]. pamatky.praha.eu, 13. dubna 2005 [cit. 14. dubna 2022]. Dostupné z: https://pamatky.praha.eu/jnp/cz/aktuality/soucasne/archiv_aktualit/komentar_k_pravomocem_npu_a_mhmp_okp.html.

²⁹⁰ PEK, Tomáš. *Stavební památky. Specifika přípravy a financování jejich obnovy, údržby a provozu*. Praha: Wolters Kluwer, 2009. s. 94 – 99.

Osobně považuji za nutné, aby byl obraz ochrany památek a orgánů ji vykonávající postupně zlepšován, nikoliv zhoršován, jak to podněcuje připravovaná právní úprava.

6. 1. 3. Obnova a práce na kulturní památce

Do návrhu Zákona o ochraně památkového fondu se do jisté míry promítá snaha o přesnější specifikaci pojmů. Zatímco doposud byly činnosti na kulturní památce spadající pod aplikaci Zákona o státní památkové péči souhrnně označovány jako obnova, nově by mělo dojít k jeho opuštění a zavedení dvou samostatných činností, prací na kulturní památce a restaurování.

Rozdíl přichází i v rámci nejstěžejnějšího aktu vydávaného na základě zákona, kdy závazné stanovisko se terminologicky mění v posouzení, což by snad mohlo přinést trochu světla pro vlastníky kulturních památek a odbornou veřejnost celkově.

Z dikce připravovaného zákona je rovněž patrné, že k naplnění cíle v podobě snížení administrativní zátěže na vlastníka a odbornou organizaci v budoucnu nejspíše nedojde.²⁹¹ V právní úpravě v souladu se zachováním dvojkolejného systému, je nadále pokračováno s koncepcí žádosti podanou k orgánu památkové péče, jež si ke každé obligatorně vyžádá písemné vyjádření.

Změny nicméně dostává stanovení lhůty, ve které musí odborná organizace vyjádření obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností doručit. Dle současné právní úpravy je dáno 20 dní s možností prodloužení, dle připravované právní úpravy již nadále nebude moci být lhůta prodloužena, což pro zachování odbornosti v oblasti památkové péče není zrovna prospěšné. Za negativní je také možné hodnotit skutečnost, že obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností nadále není stanovena lhůta, ve které musí o žádosti odbornou organizaci informovat, a rovněž ve které má posouzení vydat.²⁹² V tomto směru mohu uvést příklad, kdy žádost o obnovu kulturní památky byla podána orgánu státní památkové péče v roce 2018, přičemž do roku 2021 nebyly v řízení činěny žádné kroky.²⁹³

²⁹¹ Vlastník kulturní památky nebyl povinen s Národním památkovým ústavem projednat přípravnou a projektovou dokumentaci při jejím zpracování. Podle NPÚ by změna znamenala likvidaci památkové péče. Více: *Univerzity i poradci UNESCO odmítají změny památkového zákona kritiky* [online]. [pravniprostor.cz](https://www.pravniprostor.cz), 31. srpna 2018 [cit. 2. dubna 2022]. Dostupné z: <https://www.pravniprostor.cz/aktuality/aktuality/univerzity-i-poradci-unesco-odmitaji-zmeny-pamatkoveho-zakona>.

²⁹² Tato záležitost je řešena subsidiární aplikací správního řádu.

²⁹³ Památková inspekce. *Otázky a odpovědi k problematice fiktivních závazných stanovisek orgánů památkové péče. Podklad pro poradu Ministerstva kultury s pracovníky krajských úřadů s MHMP konanou dne 2. 11. 2021* [online]. Praha: Ministerstvo kultury, 2021. Otázka č. 1. Dostupné z: https://www.mkcr.cz/doc/cms_library/2021-10-14-fzs-podzim-2021-14172.docx.

Jako pozitivní je možné hodnotit změnu, která dává odborné organizaci památkové péče možnost v daném řízení písemně sdělit, že se nevyjádří, tato možnost jí doposud dána nebyla.

Nadále zůstává nedořešena situace pro případy, kdy si vlastník kulturní památky obstará písemné vyjádření odborné organizace před podáním žádosti o závazné stanovisko, resp. posouzení. Teorie se kloní k tomu, že toto je možné a jedná se o plnohodnotné písemné vyjádření požadované dle § 14 odst. 6 ZoSPP, nicméně z praxe vyplývá, že Národní památkový ústav bez zákonného podkladu toto za písemné vyjádření vyžadované § 14 odst. 6 nepovažuje. Toto odůvodňuje tím, že o písemné vyjádření smí požádat pouze orgán státní památkové péče, nikoliv žadatel.²⁹⁴ S tím souvisí další skutečnost, že odborná organizace dostatečně nereflektuje tento svůj názor při vydávání stanovisek²⁹⁵ a vlastník může obdržet akt označený jako písemné vyjádření ještě před podáním žádosti, nicméně následně bude informován, že se o písemné vyjádření nejedná.

Za velké pozitivum považuji omezení doby platnosti posouzení na 2 roky od vydání. Toto není v současné právní úpravě zakotveno, aspekt koriguje pouze Památková inspekce tím, že „*závazné stanovisko je platné pouze za nezměněných okolností*“.²⁹⁶ Dnes tak dochází k tomu, že obnovy jsou realizovány na základě závazných stanovisek starých 10 a více let, o jejichž aktuálnosti by se však dalo diskutovat.²⁹⁷

Jako poslední bych v rámci změn v této oblasti ochrany kulturních památek ráda zmínila velmi obsáhlé ustanovení přestupků na poli památkové péče, které je připravováno. Právní úprava rovněž zpřísňuje postihy, kdy maximální pokuta bude moci být uložena do výše 5 000 000 Kč a při opakovaném spáchání být až zdvojnásobena.

²⁹⁴ Památková inspekce. *10 otázek a odpovědí z praxe památkové péče 2013. Porada Ministerstva kultury s pracovníky krajských úřadů s MHMP na téma památkové péče konaná dne 22. 10. 2013* [online]. Praha: Ministerstvo kultury, 2013. Otázka č. 2. Dostupné z: https://www.mkcr.cz/doc/cms_library/10-otazek-a-odpovedi-z-praxe-pamatkove-pece-2013-706.doc.

²⁹⁵ Památková inspekce. *10 otázek a odpovědí z praxe památkové péče 2013. Porada Ministerstva kultury s pracovníky krajských úřadů s MHMP na téma památkové péče konaná dne 22. 10. 2013* [online]. Praha: Ministerstvo kultury, 2013. Otázka č. 2. Dostupné z: https://www.mkcr.cz/doc/cms_library/10-otazek-a-odpovedi-z-praxe-pamatkove-pece-2013-706.doc.

²⁹⁶ Památková inspekce. *10 otázek a odpovědí z praxe památkové péče 2015. Porada Ministerstva kultury s pracovníky krajských úřadů s MHMP na téma památkové péče konaná dne 15. 10. 2015* [online]. Praha: Ministerstvo kultury, 2015. Otázka č. 3. Dostupné z: https://www.mkcr.cz/doc/cms_library/2015-2-10-otazek-a-odpovedi-z-pp-2015-final-691.docx.

²⁹⁷ Památková inspekce. *10 otázek a odpovědí z praxe památkové péče 2015. Porada Ministerstva kultury s pracovníky krajských úřadů s MHMP na téma památkové péče konaná dne 15. 10. 2015* [online]. Praha: Ministerstvo kultury, 2015. Otázka č. 3. Dostupné z: https://www.mkcr.cz/doc/cms_library/2015-2-10-otazek-a-odpovedi-z-pp-2015-final-691.docx.

6. 2. Srovnání právní úpravy ochrany památek v České, Slovenské a Rakouské republice

Právní úpravy ochrany kulturních památek v České, Slovenské a Rakouské republice jsou si obecně velmi blízké. Největším rozdílem v systému ochrany památek je jednokolejný systém Rakouska a Slovenska.

Zákonem o ochrane pamiatkového fondu byly v roce 2002 úspěšně prosazeny daleko razantnější změny, než jaké se povedlo obsáhnout do našeho návrhu zákona za celou dobu jeho přípravy. V zákoně se promítají snahy o zjednodušení systému, nicméně stále v mnoha aspektech následuje právní úpravy Zákona o státní památkové péči. Za důležitý rozdíl považují zmínit, že slovenská právní úprava nekategorizuje kulturní památky, ale zavádí rovnost v podobě národní kulturní památky.

Správa ochrany kulturních památek je na Slovensku svěřena jedinému orgánu, Památkovému úřadu, jehož působnost je na místní úrovni svěřena krajským památkovým úřadům. K dnešnímu dni na území Slovenské republiky působí osm krajských úřadů a k nim dále 11 pracovišť. Je otázkou, zda při rozloze Slovenska a množství památek je potřeba, aby se problematikou kulturních památek zabývalo takové množství úřadů.²⁹⁸

Celková systematika ustanovení zakotvující práva a povinnosti vlastníka je o mnoho přehlednější, než je tomu u naší právní úpravy, nicméně také obsáhlejší. Zajímavým odlišným prvkem v rámci problematiky je zpřístupnění kulturní památky, o kterém je na základě Zákona o ochrane pamiatkového fondu oprávněn krajský památkový úřad rozhodnout a vlastník je povinen toto za náhradu respektovat.

V rámci obnovy byla přijata úprava, která je v zásadě podobná naší a má dle mého názoru rezervy, z tohoto důvodu bych inspiraci ve slovenské právní úpravě nehledala. V tomto směru považuji za vhodnější i připravovanou právní úpravu Zákona o ochraně památkového fondu.

Pozitivní je možnost kompenzací, na základě kterých může vlastník kulturní památky požádat o příspěvek na zachování památkové hodnoty a také na přiměřenou náhradu prokázané újmy, která mu vznikne aplikací nebo rozhodnutím vydaným na základě zákona.

Rakouský Zákon o ochraně památek přináší odlišný model, kdy je právní úprava přijata velmi úsporně.

²⁹⁸ *Krajské pamiatkové úrady* [online]. pamiatky.sk, 22. září 2020 [cit. 13. února 2022]. Dostupné z: <http://www.pamiatky.sk/sk/page/krajske-pamiatkove-urady>.

Stejně jako na Slovensku, tak v Rakousku působí jediný orgán, Spolkový památkový úřad, jehož působnost vykonává v jednotlivých spolkových zemích osm zemských konzervatorií.

Vlastníku kulturní památky zákon nestanovuje mnoho povinností, resp. při srovnání s právní úpravou Slovenské republiky téměř žádné.

Právní úprava omezuje možnost prohlášení za památku, na kterou se posléze bude vztahovat ochrana Zákona o ochraně památek, pro ty objekty, jež se nachází v tak špatném stavu, kdy jejich obnova již není možná či by vedla k tak razantnímu zásahu, že by ve výsledku ztratily svůj význam jako památky, výjimka z podstaty platí pro ruiny.²⁹⁹ Rozdílné je také prohlašování zahrad a parků za památky, kde je v některých případech obligatorní náležitostí souhlas jejich vlastníků.

Velkým rozdílem je skutečnost, že zákon jako jediný z mnou zvolených dovoluje, aby byla památka po splnění zákonných požadavků zničena. Dále oproti naší právní úpravě zakotvuje možnost provést za podmínky bezprostředně hrozícího nebezpečí nezbytné zabezpečovací práce bez předchozího souhlasu Spolkového památkového úřadu.

Zákon o ochraně památek v neposlední řadě od roku 2000 stanovuje rozdílné možnosti financování, kdy umožňuje získat nejen příspěvek na zachování a změnu památky, ale pro financování záchranných prací zřídil dokonce speciální fond.

²⁹⁹ § 1 odst. 10 BGBl. Nr. 533/1923, ve znění pozdějších předpisů.

7. Úvahy de lege ferenda

Tato část práce bude věnována mým úvahám de lege ferenda.

Jak již výše v této práci zaznělo, byť již řadu let probíhá příprava nové právní úpravy, jež by vyřešila problémy, na které již není současná právní úprava schopna efektivně reagovat novelami, zdá se, že odborná veřejnost a dokonce zákonodárce sám má k jejímu znění značné výhrady. Z tohoto důvodu jsem si pro obdobný systém ochrany kulturních památek a dlouholetou aplikaci vybrala rakouský Zákon o ochraně památek a slovenský Zákon o ochraně pamiatkového fondu jako možné inspirační zdroje, jež by mohly příznivě napomoci k stanovení vhodné právní úpravy ochrany našeho památkového fondu.

Dle mého názoru by bylo na poli ochrany kulturních památek velkým milníkem, kdybychom se v budoucnu dočkali jediného orgánu, který by rozhodoval o správě kulturních památek. Vhodným řešením se jeví, aby se v každém kraji nacházelo jedno pracoviště, rozhodující o záležitostech v prvním stupni, a ředitelství s celorepublikovou působností, rozhodující v druhém stupni. Eliminoval by se tak poněkud krkolomný proces, kdy je věc zahájena a vedena u orgánu, který není odborně způsobilý pro to, aby o věci sám rozhodl, a proto obligatorně žádá a následně rozhoduje zejména na základě názoru orgánu jiného, již odborného, který není nadán rozhodovací pravomocí; částečně by se tak i odbourala podjatost.

Nesouhlasím s názory, že by jednokolejný systém znamenal snížení kvality výstupu odborné organizace, právě naopak by vedl k celkovému urychlení systému, snížení agendy mezi jednotlivými správními orgány a ve výsledku k větší odbornosti při rozhodování o záležitostech kulturních památek. Inspiraci v tomto směru můžeme hledat jak v rakouské, tak slovenské právní úpravě, které by mohly podnítit znovuoobnovení diskuze na toto významné téma.

Co do stanovení práv a povinností vlastníka kulturní památky, připravovaný zákon se pokouší o jejich komplexní vymezení; osobně se však nemohu ztotožnit s jeho dosavadním zněním. Jak jsem již na více místech v této práci naznačovala, vlastník kulturní památky je pro její budoucí osud stěžejní a je nezbytné, aby se správním orgánem spolupracoval. Tohoto jen těžko dosáhneme, pokud výčet a význam povinností bude nadále značně převyšovat přiznaná práva.

Zahraniční právní úpravy pojmají tento aspekt různým způsobem. Rakouská právní úprava zakotvuje jen nejnútnejší povinnosti spojené s nakládáním s památkou, aby byl zajištěn účel zákona; slovenská právní úprava naproti tomu obsahuje velmi rozsáhlý výčet

práv a povinností. Na základě svých dosavadních poznatků se přikláním k rakouskému modelu, neboť ze současné praxe plyne, že jak vlastníci,³⁰⁰ tak často ani orgány státní památkové péče a odborná organizace neví, jak dané ustanovení – a to i přes veškerou judikaturu, která byla v oblasti památkové péče přijata a důsledně ji koriguje - aplikovat, v důsledku čehož dochází k nevhodnému výkladu.³⁰¹ Vzhledem k dikci a záměrům připravované právní úpravy je ale vhodné počítat s přijetím modelu blízkého slovenskému, pro tento případ bychom však měli hledat inspiraci i v rámci jím zakotvených práv, nejen povinností. V souvislosti s tímto bych ráda poukázala na požadavek odborné veřejnosti, která by považovala v tomto směru za přínosnou spoluúčasť státu na péči o kulturní památku kupříkladu formou finančních kompenzací cenového rozdílů mezi „normální“ a historicky adekvátní formou péče.³⁰²

V případě žádosti o obnovu, resp. posouzení prací na kulturní památce bych viděla za prospěšné, pokud by budoucí právní úprava po vzoru rakouské počítala s institutem umožňující provedení nutných zabezpečovacích prací bez závazného stanoviska, resp. posouzení, kdy povinnost vlastníka by byla splněna následným oznámením.

Rovněž nepovažuji za nezbytné, aby bylo závazné stanovisko, resp. posouzení a s tím spojené písemné vyjádření vyžadováno pro tak široký okruh činností. Případným odlišným řešením by mohlo být podrobnější klasifikování kulturních památek na základě jejich kulturně-historického významu, v důsledku čehož by byly přiznávány různé stupně intenzity ochrany, a rovněž aby byl brán v potaz jejich reálný způsob využití (např. jako rodinný dům).³⁰³ Dále v problematice žádosti o obnovu, resp. posouzení bych explicitně zakotvila reálně splnitelné lhůty pro písemné vyjádření Národního památkového ústavu, ale také lhůty, ve kterých orgán státní památkové péče informuje odbornou organizaci o došlé žádosti, a lhůty, ve kterých vydá závazné stanovisko, resp. posouzení ve formě správního rozhodnutí.

³⁰⁰ *Jak postupovat při obnově kulturních památek a památkově chráněných objektů* [online]. c-budejovice.cz, aktualizováno 31. března 2022 [cit. 5. dubna 2022]. Dostupné z: <https://www.c-budejovice.cz/jak-postupovat-pri-obnove-kulturnich-pamatek>.

³⁰¹ *Obnova kulturní památky. Zamýšlená stavba, prodejní stánek, konstrukce a zařízení pro slavnostní výzdobu a osvětlení budov, změna stavby, terénní úpravy, umístění nebo odstranění zařízení, odstranění stavby, kácení a ošetření dřevin nebo udržovací práce na nemovitosti v MPR nebo ochranném pásmu MPR* [online]. novyjicin.cz, 15. června 2021 [cit. 6. března 2022]. Dostupné z: <https://www.novyjicin.cz/zivotni-situace/zivotni-situace-odbor-uzemniho-planovani-a-stavebniho-radu-pamatkova-pece/obnova-kulturni-pamatky-zamyslena-stavba-stavebni-zmena-nebo-udrzovaci-prace-na-nemovitosti-v-mpr-nebo-ochrannem-pasmu-mpr/>.

³⁰² PEŠKA, Marek a kol. *Připomínky ARCHAIA Brno, z.ú., k návrhu památkového zákona* [online]. Brno: ARCHAIA Brno, 2018. s. 3. Dostupné z: https://www.mkcr.cz/doc/cms_library/045-18-mkcr-pripominiky-k-navrhu-pamatkového-zákona-9066.pdf.

³⁰³ Z hlediska historických hodnot je možno různě klasifikovat tvrz ze 13. století od technické budovy z 20. století, kterých se v dané oblasti dochovalo desítky.

V rámci současného a stejně tak připravovaného znění zákona vnímám jako velký problém úpravu poskytování příspěvků na zachování kulturní památky. Kvituji za daleko detailnější úpravu. Pro rovnost a budoucí spravedlivý systém je nutné, aby přerozdělování příspěvku bylo transparentní, a tedy musí být stanovena konkrétní pravidla, podle kterých se bude rozdělování příspěvků na zachování a obnovu památek řídit. Pozitivně by se do budoucí realizace ochrany kulturních památek promítlo i zavedení fondu na financování kulturních památek ve špatném stavu, o které jejich vlastníci nejeví zájem.

Závěrem, v rámci budoucí právní úpravy by bylo možné také uvažovat o rozšíření výčtu sankcí za spáchání přestupku.

Závěr

Při volbě tématu této práce padlo mé rozhodnutí na oblast péče o kulturní památku a její obnovy také z důvodu, že právě pro tuto část zákona se právní ochrana kulturního dědictví stala pro většinu vlastníků kulturních památek něčím velmi negativním. Velký podíl na tomto má jistě neznalost jednotlivých vlastníků, nejde ale opominout i tu skutečnost, že se na celkovém obrazu stavu ochrany kulturních památek v České republice podepisuje i právní úprava a činnost orgánu státní památkové péče a odborné organizace státní památkové péče. Obnova kulturních památek je přitom jedna z nejtěžejnějších činností na poli ochrany kulturního dědictví vykonávána na základě Zákona o státní památkové péči vůbec...

V první teoretické části své práce jsem se zabývala krátkým vymezení nejdůležitějších pojmů, které jsem v rámci práce používala, následně jsem se zaměřila na právní úpravu Zákona o státní památkové péči, ze které jsem vybrala nejdůležitější ustanovení, o kterých by měl každý vlastník, nejen pokud se rozhodne pro obnovu kulturní památky, vědět; tu jsem doplňovala o četnou judikaturu. V dalších teoretických částech jsem nastínila vybraná ustanovení připravovaného Zákona o ochraně památkového fondu, slovenského Zákona o ochrane pamiatkového fondu a rakouského Zákona o ochraně památek.

V praktické části práce jsem provedla srovnání současné a připravované právní úpravy a v samostatné podkapitole jsem vyzdvihla z mého pohledu nejpodstatnější odlišnosti slovenského a rakouského zákona, které by mohly být inspirací pro naši legislativu. Pro lepší pochopení situace jsem rovněž uvedla několik případů z praxe. Nakonec jsem se na základě nabytých znalostí o jednotlivých právních úpravách věnovala svým úvahám *de lege ferenda* inspirovaných právní úpravou Slovenské a Rakouské republiky. Pro rozsah práce jsem se však mohla věnovat vždy jen vybraným institutům dané právní úpravy a nemohla tak postihnout vše, co by k této problematice bylo možné zmínit.

Při zodpovídání mnou v úvodu položených výzkumných otázek vyplynulo, že byt' by se dalo očekávat, že právní úpravy České, Slovenské a Rakouské republiky si budou v mnohém podobné, zejména pak s ohledem na inspirační zdroj v jedné z nich, v řadě ohledů se jednotlivé právní úpravy velmi rozcházejí. Rakouský Zákon o ochraně památek byl přijat již před téměř stoletím ve velmi minimalistickém znění, přesto se podle něj do dnešního dne řídí ochrana kulturních památek ve všech spolkových zemích Rakouska. Dle mého názoru daleko lépe reflektuje nejen nutnost chránit památky na straně jedné, ale na druhé i skutečnost, že není možné přiznávat ochranu všem historicky cenným statkům. Dává vlastníku památky možnost ji změnit, za určitých předpokladů dokonce zničit, také pro

některé památky vyžaduje souhlas vlastníka s jejich zařazením pod ochranu Zákona o ochraně památek a v neposlední řadě zakotvuje omezení při prohlašování pro ty objekty, které jsou ve velmi špatném stavu.

V úpravě slovenského Zákona o ochrane pamiatkového fondu je znatelné, že se jedná o právní úpravu novou, snažící se reagovat na změnu chápání a zájmů společnosti; přestože byl přijat relativně rychle – ve srovnání s právní úpravou České republiky – nelze neocenit existenci jediného orgánu pro správu památkové péče.

Současná česká právní úprava Zákona o státní památkové péči bohužel úplně nekoresponduje s tím, co by památková péče v České republice potřebovala. V této oblasti bylo přijato velké množství judikatury, ta vnáší světlo pro budoucí obdobné případy.

Návrh Zákona o ochraně památkového fondu byl na dobré cestě k přijetí, byť ani zdaleka nezakotvuje vše, co si zákonodárce předsevzal, jistě by to byl krok kupředu na poli ochrany kulturního dědictví. Zřízení jednokolejného systému není co do realizace jednoduchým úkolem, měl by to být ale cíl, ke kterému bychom měli postupně směřovat. Rovněž vhodnější úprava práv a povinností vlastníka kulturní památky by se ve výsledku pozitivně odrazila na památkové péči.

V rámci aplikace zákona jsem zaznamenala i několik dalších, v práci doposud nezmiňovaných poznatků. Již u samotného počátku právního „vzniku“ kulturní památky je možné nalézt celou řadu případů, kdy byly objekty prohlašovány za kulturní památky pouze pro svůj špatný technický stav, v momentě, kdy jim hrozila demolice,³⁰⁴ či proto, že o daný objekt projevil zájem developer,³⁰⁵ a správní orgány se snažily dalšímu vývoji zabránit. Dále pokud se vlastníci odhodlají k plánování obnovy, mohou narazit na požadavky odborné organizace na provedení obnovy, které jsou stanoveny příliš striktně, někdy dokonce bez reflexe reálných možností vlastníka kulturní památky.³⁰⁶ Případně se také může stát, že se závazné stanovisko neřídí ani tak písemným vyjádřením odborné organizace jako aspekty ryze politickými.³⁰⁷ Je velmi znepokojivé, kolik zamýšlených obnov kulturních památek následně skončí pouze při sdělení informací odbornou organizací nebo vydáním závazného stanoviska dle § 14 odst. 1 ZoSPP. Z praxe ovšem také plyne, že předkládané žádosti o

³⁰⁴ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 4. 2004, č. j. 6 A 106/2002 - 81.

³⁰⁵ *Nádraží Vítkovice* [online]. nadrazivitikovice.cz [cit. 28. dubna 2022]. Dostupné z: <https://www.nadrazivitikovice.cz/>

³⁰⁶ VARVAŘOVSKÝ, Pavel a kol. *Památková péče. Sborník stanovisek veřejného ochránce práv* [online]. Brno: Kancelář veřejného ochránce práv, 2012. s. 150, 151. Dostupné z: https://www.ochrance.cz/vystupy/edice-stanoviska/Pamatkova_pece.pdf.

³⁰⁷ PEK, Tomáš. *Stavební památky. Specifika přípravy a financování jejich obnovy, údržby a provozu*. Praha: Wolters Kluwer, 2009. 216 s.

závazná stanoviska velmi často nesplňují základní obsahové a formální náležitosti, což bývá správními orgány, snažícími se památku zachránit, tolerováno.³⁰⁸

V celé práci jsem narážela na skutečnost, jak moc důležitou roli sehraává vlastník při péči o kulturní památku, hlavně pak jak moc záleží na jeho postoji k ochraně kulturního dědictví. V podmínkách České republiky, za současného rozsahu ochrany kulturních památek a nepřiměřené snahy ochránit každý, byť sebemenší historický odkaz, se nedá než souhlasit s názorem, že není možno zachovat všechny památky,³⁰⁹ neboť jak čas plyne, koresponduje tomu i vznik nových památek a uměleckých děl, které bude potřeba chránit.

V úvodu práce jsem si předsevzala zjistit, jaký je v současné době stav na poli právní úpravy ochrany kulturních památek v oblasti péče o ni a její obnovy. Podstatnými byly pro mne zejména aspekty, které dlouhodobě způsobují problémy.

Ve světle výzkumných otázek jsem se zabývala také připravovanou právní úpravou Zákona o ochraně památkového fondu a vybranými instituty zahraniční právní úpravy v Rakousku a Slovensku.

Na základě mých zjištění, jsem pojala názor, že současný stav právní úpravy má řadu nedostatků a je zpravidla obtížné jej aplikovat na současný stav společnosti, nadějí by v tomto mohl být připravovaný návrh zákona, který ale ve své podobě ze dne 3. července 2019 nepřinese tak rozsáhlé změny a vylepšení.

Současně se domnívám, že v zahraničních právních úpravách je řada institutů, které by pro tu naši mohly být vzorem. Svou hypotézu, že současná právní úprava ochrany kulturních památek v oblasti péče o ni a obnovy je nedostatečná; pro její budoucí znění by mohlo být prospěšně převzít vybrané prvky současné právní úpravy Rakouské a Slovenské republiky, jsem tedy potvrdila.

Nemohu nicméně popřít, že přes všechny problémy výše vymezené, se státní památkové péči velmi dobře daří ochraňovat naše kulturní dědictví, a doufám, že budoucí stav bude dále jen lepší. Snad se společnými silami povede zachovat důležité doklady naší historie.

„Památkovou péči pěstujeme jako poděkování minulosti, z lásky k současnosti a jako dárek budoucnosti.“³¹⁰

³⁰⁸ GIRSA, Václav a kol. *Předprojektová příprava a projektová dokumentace v procesu péče o stavební památky*. Praha: Národní památkový ústav, 2004. s. 53, 54.

³⁰⁹ NEJEDLÝ, Vratislav. *Dvacet let a interdisciplinarita* [online]. Praha: Národní památkový ústav. s. 34
Dostupné z:
https://dk.upce.cz/bitstream/handle/10195/66810/NejedlyV_DvacetLetAInterdisciplinarita_2013.pdf.

³¹⁰ KIESOW, Gottfried. *Památková péče v Německu*. Brno: Barrister & Principal, 2012. s. 9.

Seznam použitých zdrojů

a) Monografie

GIRSA, Václav a kol. *Předprojektová příprava a projektová dokumentace v procesu péče o stavební památky*. Praha: Národní památkový ústav, 2004. 112 s.

HORÁČEK, Martin. *Úvod do památkové péče*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2015. 111 s.

JURNÍKOVÁ, Jana a kol. *Správní právo - zvláštní část*. 6. vydání. Brno: Masarykova univerzita v Brně, 2009. 399 s.

KIESOW, Gottfried. *Památková péče v Německu*. Brno: Barrister & Principal, 2012. 217 s.

KOCOUREK, Tomáš. *Omezení vlastnického práva k pozemkům ve prospěch ochrany životního prostředí*. Praha: Leges, 2012. 288 s.

MASLEN, Michal. *Cultural and natural heritage – legal instrument of its preservativ in Slovak Republic*. Krakow: Spolok Slovákov v Poľsku, 2017. 153 s.

PEK, Tomáš. *Stavební památky. Specifika přípravy a financování jejich obnovy, údržby a provozu*. Praha: Wolters Kluwer, 2009. 216 s.

PETŘÍKOVÁ, Olga. *Legislativní analýza právních předpisů v oblasti památkové péče*. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2013. 182 s. Dostupné z: https://fr.upce.cz/sites/default/files/public/pano3099/petrikova_legislativni_analyza_pravnich_predpisu_v_oblasti_pam_pece_147989.pdf.

SKULOVÁ, Soňa a kol. *Správní právo procesní*. 3 aktualizované a doplněné vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2017. 422 s.

b) Komentáře

VARHANÍK, Jiří. MALÝ, Stanislav. *Zákon o státní památkové péči. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2011. 1191 s.

ZÍDEK, Martin a kol. *Zákon o státní památkové péči: praktický komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2019. 628 s.

c) Příspěvky ve sborníku

BOHINC, Rado. Ardua prima via est. In: GUŠTIN, Mitja. NYPAN, Terje a kol. *Cultural heritage and legal aspects in Europe* [online]. Koper: University of Primorska, 2010. 208 s. Dostupné z: <https://ehhf.eu/wp-content/uploads/2020/11/Cultural-heritage-and-legal-aspects-in-Europe-BOOK.pdf>.

HNILICA, Ondřej. KLEMPÍŘ, Martin. Proměny památkové péče. In: VOREL, Ivan. MANSFELD, Alena. *Člověk, stavba a územní plánování V*. Praha: Fakulta stavební ČVUT v Praze, 2011. 391 s.

VARVAŘOVSKÝ, Pavel a kol. *Památková péče. Sborník stanovisek veřejného ochránce práv* [online]. Brno: Kancelář veřejného ochránce práv, 2012. 152 s. Dostupné z: https://www.ochrance.cz/vystupy/edice-stanoviska/Pamatkova_pece.pdf.

d) Odborné články

NEJEDLÝ, Vratislav. *Dvacet let a interdisciplinarita* [online]. Praha: Národní památkový ústav. s. 34. Dostupné z: https://dk.upce.cz/bitstream/handle/10195/66810/NejedlyV_DvacetLetAInterdisciplinarita_2013.pdf.

ZÍDEK, Martin. TUPÝ, Michal. Památková péče po novele liniového zákona. *Bulletin – stavební právo*, 2021, ročník 25, č. 1/2021. s. 27 – 45.

e) Metodické příručky a brožury

KRATOCHVÍLOVÁ, Jana. *Příručka nejen pro vlastníky kulturních památek*. Poděbrady: Město Poděbrady. 2017. 79 s. Dostupné z: http://www.mesto-podebrady.cz/assets/File.ashx?id_org=12349&id_dokumenty=24864.

Památková inspekce. *10 otázek a odpovědí z praxe památkové péče 2013. Porada Ministerstva kultury s pracovníky krajských úřadů s MHMP na téma památkové péče konaná dne 22. 10. 2013* [online]. Praha: Ministerstvo kultury, 2013. Dostupné z: https://www.mkcr.cz/doc/cms_library/10-otazek-a-odpovedi-z-praxe-pamatkove-pece-2013-706.doc.

Památková inspekce. *10 otázek a odpovědí z praxe památkové péče 2015. Porada Ministerstva kultury s pracovníky krajských úřadů s MHMP na téma památkové péče konaná dne 15. 10. 2015* [online]. Praha: Ministerstvo kultury, 2015. Dostupné z: https://www.mkcr.cz/doc/cms_library/2015-2-10-otazek-a-odpovedi-z-pp-2015-final-691.docx.

Památková inspekce. *10 otázek a odpovědí z praxe památkové péče 2016. Porada Ministerstva kultury s pracovníky krajských úřadů s MHMP na téma památkové péče konaná dne 25. 10. 2016* [online]. Praha: Ministerstvo kultury, 2016. Dostupné z: https://www.mkcr.cz/doc/cms_library/10-otazek-a-odpovedi-z-pp-2016_fin-5228.docx.

Památková inspekce. *10 otázek a odpovědí z praxe památkové péče 2019. Porada Ministerstva kultury s pracovníky krajských úřadů s MHMP na téma památkové péče konaná*

dne 17. 10. 2019 [online]. Praha: Ministerstvo kultury, 2019. Dostupné z: https://www.mkcr.cz/doc/cms_library/10-otazek-a-odpovedi-z-pp-2019-17-10-2019-fin-11283.pdf.

Památková inspekce. *Otázky a odpovědi k problematice fiktivních závazných stanovisek orgánů památkové péče. Podklad pro poradu Ministerstva kultury s pracovníky krajských úřadů s MHMP konanou dne 2. 11. 2021* [online]. Praha: Ministerstvo kultury, 2021. Dostupné z: https://www.mkcr.cz/doc/cms_library/2021-10-14-fzs-podzim-2021-14172.docx.

The Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights. *Questionnaire on Access to Cultural Heritage – Austrian Reply* [online]. Švýcarsko: Organizace spojených národů. Dostupné z: <https://ohchr.org/Documents/Issues/CulturalRights/CulturalHeritage/Submissions/1.Austria.doc>.

Pamiatkový úrad SR. *Vademecum* [online]. Bratislava: Pamiatkový úrad SR, 2017. Dostupné z: http://www.pamiatky.sk/content/data/File/Vademecum_2017.pdf.

f) Právní předpisy a související dokumenty

Usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součástí ústavního pořádku České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 73/2000 Sb. m. s., o přijetí Úmluvy o ochraně architektonického dědictví Evropy, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon České národní rady č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 49/2002 Z. z., o ochrane pamiatkového fondu, ve znění pozdějších předpisů.

BGBI. Nr. 533/1923, Bundesgesetz betreffend den Schutz von Denkmalen wegen ihrer geschichtlichen, künstlerischen oder sonstigen kulturellen Bedeutung neboli Denkmalschutzgesetz neboli Zákon o ochraně památek, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 416/2009 Sb., o urychlení výstavby dopravní, vodní a energetické infrastruktury a infrastruktury elektronických komunikací, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 50/1976 Zb., o územnom plánovaní a stavebnom poriadku, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 22/1958 Sb., o kulturních památkách.

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění zákona č. 136/2002 Sb.

Zákon č. 77/1997 Sb., o státním podniku, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon České národní rady č. 338/1992 Sb., o dani z nemovitých věcí, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů.

Návrh zákona o ochraně památkového fondu a o změně zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů.

Vyhláška federálního Ministerstva financí a předsedy Státní banky československé č. 162/1980 Sb., o financování reprodukce základních prostředků, ve znění vyhlášky č. 586/1990 Sb.

Vyhláška Ministerstva kultury České socialistické republiky č. 66/1988 Sb., kterou se provádí zákon České národní rady č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů.

Důvodová zpráva k zákonu České národní rady č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči.

Důvodová zpráva k zákonu č. 49/2002 Z. z., o ochrane pamiatkového fondu.

Důvodová zpráva k návrhu zákona o ochraně památkového fondu a o změně zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů.

Závěrečná zpráva z hodnocení dopadů regulace podle obecných zásad (RIA) návrhu zákona o ochraně památkového fondu a o změně zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů [online]. Praha: EEIP, 2019. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/media2/file/1907/File30754.pdf?attachment-filename=6596261-2019-07-03-zprava-ria-6596554.pdf>.

g) Rozhodnutí soudu

Usnesení Ústavního soudu ze dne 21. 6.2017, sp. zn. I. ÚS 1504/17. Dostupné z: nalus.usoud.cz.

Nález Ústavního soudu ze dne 23. 6. 1994, sp. zn. I. ÚS 35/94. Dostupné z: nalus.usoud.cz.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 16. 8. 2006, sp. zn. 8 Tdo 924/2006. Dostupné z: databáze aspi.cz.

Rozsudek rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 8. 2011, sp. zn. 2 As 75/2009. Dostupné z: sbirka.nssoud.cz.

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 14. 7. 2016, sp. zn. 9 As 133/2015. Dostupné z: sbirka.nssoud.cz.

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 4. 2004, sp. zn. 6 A 106/2002. Dostupné z: sbirka.nssoud.cz.

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 4. 10. 2017, sp. zn. 6 As 299/2016. Dostupné z: sbirka.nssoud.cz.

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 11. 2009, sp. zn. 6 As 37/2009. Dostupné z: sbirka.nssoud.cz.

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 6. 3. 2014, sp. zn. 9 As 163/2012. Dostupné z: sbirka.nssoud.cz.

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 7. 2009, sp. zn. 2 As 11/2009. Dostupné z: sbirka.nssoud.cz.

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 7. 2018, sp. zn. 7 As 94/2018. Dostupné z: sbirka.nssoud.cz.

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 17. 7. 2018, sp. zn. 3 As 73/2017. Dostupné z: sbirka.nssoud.cz.

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 15. 4. 2015, sp. zn. 10 As 220/2014. Dostupné z: sbirka.nssoud.cz.

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 1. 2010, sp. 6 As 36/2009. Dostupné z: sbirka.nssoud.cz.

Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 25. 2. 1997, sp. zn. 6 A 139/94. Dostupné z: databáze aspi.cz.

Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 30. 7. 1996, sp. zn. 7 A 144/94. Dostupné z: databáze aspi.cz.

Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 7. 2. 1995, sp. zn. 7 A 165/94. Dostupné z: databáze aspi.cz.

Rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 24. 9. 2002, sp. zn. 59 Ca 59/2002. Dostupné z: databáze aspi.cz.

Rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 24. 9. 2002, sp. zn. 59 Ca 59/2005. Dostupné z: databáze aspi.cz.

Rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové – pobočka v Pardubicích ze dne 9. 12. 2013, sp. zn. 52 A 24/2013. Dostupné z: databáze aspi.cz.

Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 16. 12. 2016, sp. zn. 7 A 56/2012. Dostupné z: databáze aspi.cz.

Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 27. 1. 2010, sp. zn. 9 Ca 221/2007. Dostupné z: databáze aspi.cz.

Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 11. 4. 2011, sp. zn. 1 A 8/2010. Dostupné z: databáze aspi.cz.

Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 21. 5. 2013, sp. zn. 11 A 307/2011. Dostupné z: databáze aspi.cz.

h) Rozhodnutí a stanoviska jiných orgánů

Stanovisko Ministerstva kultury, odboru památkové péče ze dne 11. 9. 2007, č. j. 10298/2007. Dostupné z: mkcr.cz.

ch) Internetové zdroje

Příprava nového památkového zákona [online]. mkcr.cz [cit. 20. dubna 2022]. Dostupné z: <https://www.mkcr.cz/priprava-noveho-pamatkoveho-zakona-255.html>.

Památkový fond [online]. npu.cz [cit. 4. února 2021]. Dostupné z: <https://www.npu.cz/pamatkovy-fond>.

KUBINA, Matěj. *Památková ochrana staveb: Jak postupovat při záměru koupě či stavby nemovitosti* [online]. ESTAV.cz, 10. června 2020 [cit. 11. března 2021]. Dostupné z: <https://www.estav.cz/cz/8615.pamatkova-ochrana-staveb-co-se-chrani-jake-jsou-povinnosti-a-prava-vlastnika-nemovitosti>.

Národní památkový ústav jako instituce [online]. npu.cz [cit. 20. února 2022]. Dostupné z: <https://www.npu.cz/cs/npu-a-pamatkova-pecce/npu-jako-instituce>.

Činnosti NPÚ. [online]. npu.cz [cit. 4. února 2021]. Dostupné z: <https://www.npu.cz/cinnosti>

Dotační programy [online]. mkcr.cz [cit. 7. března 2022]. Dostupné z: <https://www.mkcr.cz/dotacni-programy-237.html>.

Bundesgesetzblatt authentisch ab 2004 [online]. ris.bka.gv.at [cit. 6. března 2022]. Dostupné z: <https://www.ris.bka.gv.at/eli/bgbl/I/2013/92>.

Odborníci podporují památkový zákon, má ale stále i kritiky [online]. pravni prostor.cz, 6. června 2016 [cit. 31. března 2022]. Dostupné z: <https://www.pravni-prostor.cz/aktuality/aktuality/odbornici-podporuji-pamatkovy-zakon-ma-ale-stale-i-kritiky>.

Pracoviště NPÚ [online]. npu.cz [cit. 16. dubna 2022]. Dostupné z: <https://www.npu.cz/pracoviste-npu>.

Univerzity i poradci UNESCO odmítají změny památkového zákona kritiky [online]. pravni prostor.cz, 31. srpna 2018 [cit. 2. dubna 2022]. Dostupné z: <https://www.pravni prostor.cz/aktuality/aktuality/univerzity-i-poradci-unesco-odmitaji-zmeny-pamatkoveho-zakona>.

Krajské památkové úřady [online]. pamiatky.sk, 22. září 2020 [cit. 13. února 2022]. Dostupné z: <http://www.pamiatky.sk/sk/page/krajske-pamiatkove-urady>.

PEŠKA, Marek a kol. *Připomínky ARCHAIA Brno, z.ú., k návrhu památkového zákona* [online]. Brno: ARCHAIA Brno, 2018. s. 3. Dostupné z: https://www.mkcr.cz/doc/cms_library/045-18-mkcr-pripominky-k-navrhu-pamatkoveho-zakona-9066.pdf.

Nádraží Vítkovice [online]. nadrazivtkovice.cz [cit. 28. dubna 2022]. Dostupné z: <https://www.nadrazivtkovice.cz/>.

Průručka vlastníka NKP [online]. pamiatky.sk, 11. dubna 2011, aktualizované 29. října 2019 [cit. 16. dubna 2021]. Dostupné z: <http://www.pamiatky.sk/sk/page/prirucka-vlastnika>.

Jak postupovat při obnově kulturních památek a památkově chráněných objektů [online]. c-budejovice.cz, aktualizováno 31. března 2022 [cit. 5. dubna 2022]. Dostupné z: <https://www.c-budejovice.cz/jak-postupovat-pri-obnove-kulturnich-pamatek>.

Obnova kulturní památky. Zamýšlená stavba, prodejní stánek, konstrukce a zařízení pro slavnostní výzdobu a osvětlení budov, změna stavby, terénní úpravy, umístění nebo odstranění zařízení, odstranění stavby, kácení a ošetření dřevin nebo udržovací práce na nemovitosti v MPR nebo ochranném pásmu MPR [online]. novyjicin.cz, 15. června 2021 [cit. 6. března 2022]. Dostupné z: <https://www.novyjicin.cz/zivotni-situace/zivotni-situace-odbor-uzemniho-planovani-a-stavebniho-radu-pamatkova-pace/obnova-kulturni-pamatky-zamyslana-stavba-stavebni-zmena-nebo-udrzovaci-prace-na-nemovitosti-v-mpr-nebo-ochrannem-pasmu-mpr/>.

Komentář k pravomocem NPÚ a MHMP-OPP stanovených v zákonech č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, a dalších platných právních předpisech [online]. pamatky.praha.eu, 13. dubna 2005 [cit. 14. dubna 2022]. Dostupné z: https://pamatky.praha.eu/jnp/cz/aktuality/soucasne/archiv_aktualit/komentar_k_pravomocem_npu_a_mhmp_okp.html.

Shrnutí práce

Tato práce pojednává o právech a povinnostech vlastníka kulturní památky, zejména pak při péči o ni a její obnově, dle zákona o státní památkové péči, připravovaného zákona o ochraně památkového fondu, zákona Slovenské republiky o ochrane pamiatkového fondu a zákona Rakouské republiky o ochraně památek. Nastíněny jsou pojmy, jednotlivé právní úpravy práv, povinností a procesu obnovy v jednotlivých zemích. Následně práce vymezuje za pomoci několika příkladů hlavní rozdíly zákonů a úvahy de lege ferenda.

Abstract

This thesis deals with rights and duties of an owner of a cultural monument, with focus on care and renewal of cultural monument, according to the Law on State Care on Monuments, Act on State Landmark Conservation state monument, Act of the Slovak Republic on the Protection of Monuments Stock and Federal Act of Republic of Austria on the Protection of Monuments Due to Their Historic, Artistic or Other Cultural Significance. There are outlined terms, rights, duties and renewal processes in each country. Then the thesis specifies significant differences among the acts using several examples and considerations de lege ferenda.

Klíčová slova

Kulturní památka, práva a povinnosti vlastníka kulturní památky, obnova kulturní památky, Zákon o státní památkové péči, Zákon o ochraně památkového fondu, památková péče Slovenské republiky, památková péče Rakouské republiky

Key words

Cultural monument, rights and duties of the owner of a cultural monument, renewal of cultural monument, Law on State Care on Monuments, Act on State Landmark Conservation state, monument care of Slovak Republic, state monument care of Republic of Austria